

№5 მარტი-აპრილი ნალექი მთვარე

რელიგიურ-საგანმანათლებლო ჟურნალი

„მომთმენებისა და ლმობიერების საზღაური,
როგორც ამქვეყნად, ისე იმქვეყნად სიკეთეა.“
(ჰადისი)

სამართლებრივი სარჩევები

აიათები ზორანიდან	7
ნინო ჩოგაძე	
„ვიქტო“ ანუ ისლამის სამართალი	11
ნინო ჩოგაძე	
ახალგაზრდობის დასაშმების პროცესება	7
ორინ კოჩალიძე	
მევახშეობის ცოდვა	11
მოხალი გადაბა	
ქართული ანგანის ფარმოშობა	17
ლონარი ტუნაძე	
შუამავალი ჭუდი	21
მაყვალი ბერიძე	
ქალები - ტყვევები ბორკილების გარეშე	23
გშემა ხოზრულებისა	
უფროსიღლივი კომპიუტერს	29
ლილი ზობა	
მორჯვენის თავშესაფარი	30
ამირან კაკიძე	
დედის რძის საიდუმლოება	35
ინიციატივისა ხოზრულები	
ქრონიკული დაღლილობის სიცდრომი	39
ნინო ტუნაძე	

ISSN 1987-6106

UDC (უკ) 2-472 ა-984

პასუხისმგებელი რედაქტორი:
გალიო გურიაძე
რედაქტორი:
დონალი ტანაძე
კორექტორი:
ორინ კოჩალიძე
დიზაინი:
თომინია ართმალაძე

დამკვეთი: ესლიმანთა სასალისო-
სახაფოო ფონდი „გარემა“

მისამართი: ქ. ბათუმი, ქუთაისის ქუჩა №33

ტელ. ვაჭი: (822) 7 69 04

ელ. ფოსტა: geobaraka@yahoo.com

დაიგენდა: შპს „თბილისის სტამბაში“

მისამართი: თაბუკაშვილის №46

ტელ. & ვაჭი: 99-72-87

ელ. ფოსტა: tbiliselebi2001@yahoo.com

უკლიანებების სიცემი ალიაზის წიგნია, ხოლო უკლიანებების დრო - მუჭამეთის წიგნია.” (ჭავათი)

I. სურა „ფათიჰა“

1. რაჭმანი და რაჭიმი ალლაჰის სახელით!

<< ამ აიათს „ბესმელეს“ სახელი აქვს მიღებული. იგი მოიცავს სამყაროს შემოქმედის სამ წმინდა სახელს (ალ-ლაჰი, რაჭმანი, რაჭიმი). ყოველი საქმე მისი წარმოთქმით უნდა იქნეს დაწყებული. პირველად ამ აიათით დაწება ნიშნავს: „რაჭმანი (უმოწყალესი) და რაჭიმი (მოწყალე) ალლაჰის სახელით კითხვა დავიწყე“. მკითხველი ამგვარად, წმინდა სახელებით, ბარაქიანობის სურვილს გამოთქვამს და ღმერთისგან დახმარებას ითხოვს. ყურანში იგი წმინდა და დიდებული აიათია. >>

2. ქება-დიდება სამყაროთა ღმერთს!

<< ქება-დიდება და მადლობა სამყაროში ყველაფერ არსებულის შემქმ-

ნელ ღმერთს, პატრონს, მმართველს და მასაზრდოებელს.

„ქება-დიდება“ ეს არის მადლიერებასთან შერწყმული კმაყოფილება. ამგვარად ენიო გამოხატული ქება-დიდების საწყისი გულში მხოლოდ მადლიერებაა.

„სამყაროთა“ კი იმიტომ, რომ ისლამის მიხედვით რამდენიმე სამყარო არსებობს. ეს სულ ცოტა ორია – საქაო და საიქიო სამყარო. >>

3. ის რაჭმანი და რაჭიმია.

<< „უმოწყალესი და მოწყალე“, განსხვავება მათ შორის ის არის, რომ ალლაჰი უმოწყალესია ამქვეყნად განურჩევლად ყველა გაჩენილებისა ხოლო მოწყალეა იმქვეყნად მხოლოდ მისდამი მორჩილებისა. >>

4. განკითხვის დღის მბრძანებელია.

<< „განკითხვის დღის“ ანუ ქვეყნიურების აღსასრულის დღის „მბრძანებელი“, იმ დღის ყველა საქმის გამგებელი უდიდესი აღლაპია, ყოველგვარი ქება-დიდების დირსია. არ არსებობს მის გარდა სხვა პატრონი და სამყაროს შემოქმედი. >>

5. (ღმერთო ჩვენო) მხოლოდ შენ გი-წევთ მონა-მსახურობას და მხოლოდ შენგან ვითხოვთ დახმარებას!

<< ჩვენო აღლაპო, მხოლოდ შენს წინაშე ვასრულებო დვოისმსახურებას, შენს სიდიადეზე გულით ვფიქრდებით, სრული მორჩილებით მხოლოდ შენ გემორჩილებით და მონა-მსახურობას გიწევთ, მხოლოდ შენგან ვიმედოვნებო დახმარებას. მხოლოდ შენ შეგეფარებით და მხოლოდ შენგან ვითხოვთ წყალობასა და შეწევნას. >>

6. სწორი გზა გვიჩვენე!

<< ღმერთო ჩვენო, სწორი გზა გვამცნე და გვატარე ამ გზით. იგი ჭეშ-მარიტების გზაა. >>

7. იმათი გზა, ვისზეც მოიდე მოწყალება; და არა იმათი, ვისაც განურისხდი და გზასაცდენილნი არიან.

<< იმათი გზა გვიჩვენე, ვისაც სიკეთე უბოძე, ვისაც წილად არგუნებელიერება ზიარებოდა ჭეშმარიტებას და ყოფილიყო დვოისმოშიში, მათ მსგავსად ჩვენც წარმატება მოგვიტანე ჭეშმარიტების გზით სიარულში. ვინც დაშორდა დვოის მოწყალებას, საშინლად დაისაჯა. ვინც მიატოვა ისლამის გზა, გზააბნეულია. ამგვარად, ჭეშმარიტებას მოკლებულ, უბედურების, უფსკრულში ჩამგდებ გზისკენ არ გვიბიძგო. სამყაროს ღმერთო, შენი შუამავლის პატივისცემით ჩვენი ვედრება შეისმინე! ამინ! >>

სიტყვა „ამინ“ ყურანში არ არის მოცემული, მაგრამ სურა „ფათიჰას“ დასრულებისას მისი წაკითხვა სუნნეთია. ამ სიტყვის მნიშვნელობაა: „ღმერთო ჩვენო, ჩვენი ვედრება შეისმინე!“

II. სურა „ბაყარა“

1. ელიფ. ლამ. მიმ.

<< ეს წმინდა აიათი გვამცნობს, რომ ყურანი ჭეშმარიტება და ჭეშმარიტებაში ჩაწვდომის საშუალებაა. მათ, ვისაც სწამო დაფარული, ასრულებენ რწმენის მოვალეობებს, სწამო დვოთიური წიგნები და განკითხვის დღისა ამცნობს რომ ხსნას მოიპოვებენ. ასე, რომ ე, ლ, მ ასობგერები სურა „ბაყარას“ პირველ აიათს წარმოადგენს. ამგვარ ასობგერებს „ჰურუფი მუქათა“ ეწოდება, რაც ქართულად ნიშნავს, რომ მნიშვნელობა უცნობია. ისინი ადამიანის ყურადღების მიქცევის მიზნითაა. ამით ნათქვამია: ადამიანებო! ყურანი ამგვარი ასობგერებისგან შედგება. მიუხედავად იმისა, რომ ეს ასეა, თქვენ ამ ასობგერებისგან რატომ ერთ სურასაც ვერ ქმნით? ასე რომ, თქვენი უსუსურობა აღიარეთ და აღიარეთ ისიც, რომ ყურანი მარადიული სასწაულია. >>

2. აი, ეს წიგნი, მასში ეჭვი არ არის, მხოლოდ ჭეშმარიტებაა დვოისმოშიშებისთვის.

<< უდიდესი ღმერთი ყურანის სიდიდის გადმოსაჩემად ბრძანებს: „აი, ეს წიგნი, მასში ეჭვი არ არის“. აქ „წიგნში“ ყურანი იგულისხმება. ეს უბადლო სიტყვა და უკვდავი სასწაულია. ამის მსგავსის შექმნა შეუძლებელია.

ბელია. მისი აიათების წინაშე ეველა მწერალი უძლურია. როგორ შეიძლება დავეჭვდეთ, რომ ის ალლაჰის სიტყვა და ზეციური წიგნია? ეს წმინდა წიგნი უველა ღვთისმოშიშისთვის ჭეშმარიტებაა. მათთვის ჭეშმარიტი გზის მაჩვენებელი, კეთილდღეობისა და ბედნიერების გიდია.

„ღვთისმოშიშობა“ უდიდესი ღმერთის მიმართ შიშია, რომელიც ადამიანს დამამცირებელ მდგომარეობაში ჩავარდნის, ცოდვისა და უკანონობის ჩადენისგან იხსნის. ამგვარად მოქმედ და მოაზროვნე ადამიანს, რომელიც ცდილობს შეასრულოს თავისი რელიგიური მოვალეობები, ღვთისმოშიში ეწოდება. >>

3. მათ სწამთ უხილავი, ნამაზს ლოცულობენ და გაიღებენ (მოწყალებას და ზექათს) ჩვენს მიერ მათთვის ბოძებული სარჩოსგან.

<< ვინ არიან ნამდვილი ღვთისმოშიშები? უურანის აიათები შემდეგნაირად განმარტავს: „იმ ღვთისმოშიშებს დაფარული სწამთ“, ე. ი. მიუხედავად იმისა, რომ ვერ ხედავენ, ჭკუასა და გადმოცემებს ეყრდნობიან და უხილავი სწამთ. დავალებულს (ნამაზს) წესისამებრ დროულად ასრულებენ და (მათთვის ბოძებული სარჩოსგან) გაიღებენ მოწყალებას და ზექათს, ე. ი. ალლაჰის მიერ მათთვის ბოძებული სიკეთეების ერთ ნაწილს ზექათად უხდიან და მოწყალებად აძლევენ სხვა გაჭირვებულებს. და ამგვარად ემსახურებიან კაცობრობას. >>

თარგმნა 6. ჩოგაძეგ

(გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

„ფიქრი“ ანუ მუსლიმანური სამართალი

რა არის რწმენა?

რწმენა არის ღმერთის, ანგელოზების, ღვთიური წიგნების, შუამავლების, ბედისწერის, აგრეთვე იმის აღიარება, რომ კარგიც და ცუდიც ღმერთისგან მომდინარეობს.

რწმენა ღმერთის მიერ დაწესებულ კანონებზე მორჩილებაა. ღვთიური მოწოდებები კი ადამიანებს მათი შექმნის მიზანსა და არსებობის საოცრებებს ამცნობს, ასწავლის როგორ უნდა ემსახურონ ღმერთს, უბიძებებს კარგი და სასარგებლო საქმეების კეთებისკენ, ცუდ და უსარგებლო საქმეებს კი აშორებს.

რწმენა ერთადერთი საშუალებაა პასუხი გასცეს ადამიანმა მისივე გონებაში გაჩენილ კითხვებს: „ვინ ვარ? საიდან მოვედი? სად უნდა წავიდე?“

რწმენა სამართლიანობის, სიკეთის, თავგანწირვის, სიმართლის, დირსებისა და სხვა მსაგავსი გრძნობების მაცოცხლებელი წყაროა. ის ურწმუნოების სრულიად საპირისპირო მოთხოვნილებაა.

ადამიანები რწმენას შუამავლებისგან სწავლობენ და იგი იმ ტკივილების წამალია, რომლებსაც მედიკამენტები ვერ აყუჩებს, რწმენა გატეხილი გულების თავშესაფარია.

შუამავლები ზეშთაგონების გზით მიღებულ რწმენის კანონებს უცვლელად ამცნობენ ადამიანებს. ამ გადასახედიდან რწმენის ჭეშმარიტი უდიდესი ღმერთია. შუამავლები კი ის ადამიანები არიან, ვინც ამ კანონებს ადამიანებს ამცნობენ.

რწმენა საკაცობრიო საკუთრებაა. მისი არსი ხალხის დაყოფა კი არ არის, არამედ ჭეშმარიტების ქვეშ გაერთიანებაა. კაცობრიობის ისტო-

რიაში არ არსებობს პერიოდი, როდესაც საზოგადოებას არ ჰქონდა რწმენა. ნებისმიერ საზოგადოებაში რაღაც სახის რწმენა, დვოისმსახურება და რელიგიური კანონები არსებობდა და იარსებებს.

აქედან გასაგებია, რომ რწმენა ადამიანის ხასიათისთვის ბუნებრივი, აუცილებელი მოთხოვნილებაა. სანამ იარსებებს ადამიანი, იარსებებს რწმენაც.

ისლამის რწმენა ყურადღებას იჩენს ადამიანის როგორც სულიერი, ისე მატერიალური მხარისადმი და ორივეს უფლებებს ცნობს. ისე როგორც ბრძანებს სულიერი კვებისთვის აუცილებელ დვოისმსახურებებს, ასევე ბრძანებს მატერიალური არსებობისთვის საჭირო მუშაობას, ხელოვნებას და ვაჭრობის მსგავს საქმიანობას.

ამ რუბრიკაში შევეცდებით ჩვენ მკითხველს შევთავაზოთ რელიგიური კანონები სხავადასხვა საკითხებთან დაკავშირებით. ყველა ადამიანს თუ არა, მათ უმრავლესობას მაინც რაღაც კავშირი აქვს ვაჭრობასთან, ამიტომაც პირველი თემა, რომელიც ჩვენ ავირჩიუთ, ვაჭრობაა.

ვაჭრობას (ყიდვა-გაყიდვას) სამი მუხლი აქვს:

1. მყიდველი და გამყიდველი:
 2. შეთანხმება ანუ გამყიდველის მიერ „მე ეს ამ ფასად გავყიდე“ და მყიდველის მიერ „მე ამ ფასად ვიყიდე“ სიტყვების წარმოთქმა;
 3. საქონელი, რომელზეც ხდება შეთანხმება. ეს მუხლი თავის მხრივ ათ პირობას შეიცავს.
- მივუბრუნდეთ პირველ მუხლს. ის

ხუთი პირობისგან შედგება:

მყიდველი უნდა იყოს სრულ ჭკუზე მყოფი და სრულწლოვანი.

აქედან გამომდინარე, ბავშვთან და ფსიქიურად დაავადებულთან ვაჭრობა ნებადართული არ არის. თუმცა მთვრალთან შესრულებული ვაჭრობა, მიუხედავად იმისა, რა ჭკუზეა ის, მყარია. თუ ბავშვი რაიმეს იყიდის, ხოლო შემდეგ ნაყიდს გაყიდის ან გადააგდებს, მასზე პასუხისმგებელი არ არის. ხოლო ნაყიდი თუ მას დარჩება, მისი მაინც არ არის, პატრონისაა. საჭიროა ის მის მეურვეს გადაეცეს. აქედან გამომდინარე, ბავშვების ნებისმიერ ადგილზე ვაჭრობა ნებადართული არ არის. ამის გამო მივბაძოთ „შაფის“ ან „პანეფის“ მოძღვრებას. პირველის მიხედვით, ბავშვებმა საერთოდ არ უნდა ივაჭრონ, ხოლო მეორის მიხედვით, ბავშვების გარკეული კატეგორიისთვის ვაჭრობა ნებადართულია. თუკი ვინმე ბავშვს გაგზავნის რაიმეს ნისიად ასაღებად და ბავშვი წამოღებულს დაკარგავს, არც ბავშვია პასუხისმგებელი და არც გამგზავნი, საქონლის პატრონს ის ბავშვისთვის არ უნდა მიეცა. თუ ვინმე სხვას ეტყვის: „ის რაც ჩემია (რაზეც უფლება მაქვს) ამ ბავშვს მიეცი“, ის ბავშვი კი ამ მიცემულს დაკარგავს, დანაკარგი იმის ჯიბიდან ანაზღაურდება, ვინც ბავშვს რაიმე გადასცა. მაგრამ თუ ვინმე ანაბრის მეპატრონეს ეტყვის: „ანაბარი ამ ბავშვს მიეცი“ და ისიც მისცემს პასუხისმგებლობისგან თავისუფლდება, მაგრამ ანაბრის მეურვის ნებართვითაც რომ გადასცეს, გადამცემი პასუხისმგებლობისგან არ თავისუფლდება.

საქონელზე ყადაღის დაუდებლობა.

ვაჭრობა საკუთარი ნება-სურვილით უნდა მოხდეს. თუ ვინმე საკუთარი ნების წინააღმდეგ იძულებით ივაჭრებს, ნებადართული არ არის. იძულება ერთადერთ შემთხვევაშია დასაშვები, თუ ეს კანონის შესაბამისად მოხდება. მაგალითად, ვინმეს ვალი თუ აქვს და ამ ვალს არ იხდის შესაძლებლობის მიუხედავად, მოსამართლის გადაწყვეტილების შემთხვევაში, ქონებას გაყიდის და ვალს გადაიხდის. მოსამართლეს უფლება აქვს ვალის გადახდამდე ის დააპატიმროს.

თუ ვინმე რაიმეს იმის შიშით გაყიდის, რომ მის საქონელს მიტაცება ან ყადაღის დადება ემუქრება, გაყიდვა ნებადართულია, იმის მიუხედავად, ნამდვილი მიზანი გაყიდვა რომ არ იყოს. მუშტარი თუ ისურვებს, მას არ დააბრუნებს, მაგრამ თუ მისთვის დაბრუნებას ისურვებს, შეუძლია უკან მიყიდოს.

გაყიდვისას ხუმრობა არ არსებობს. ისე როგორც სანდოა სერიოზული გაყიდვა, ხუმრობით გაყიდვაც ასეთივე სანდოა. მაგალითად, ვინმე ხუმრობით ქონებას თუ გაყიდის, საქონელი გაყიდულად ჩაითვლება.

მყიდველი და გამყიდველი თუ დაადგენენ, რომ საქონლის ფასი ათასი ლარია, დადგენილ ფასზე შეთანხმება შედგება, მაგრამ თუ ხმამაღლა გამოაცხადებენ, რომ ფასი სამი ათასი ლარია, მყიდველი ვალდებულია გადაიხადოს ის ფასი, რომელზეც შეთანხმება შედგა და კიდევ დამატებით ორი ათასი ლარი, რადგან საქონლის ფასად სამი ათასი ლარი გამოცხადდა...

(გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

„უკავშირი საქართველოს, კულტურული და სამუშაო ენერგეტიკული“ (რეცე)

ახალგაზრდობის დასაქმების პრობლემები

საქართველოს ეკონომიკის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი სტრუქტურული ელემენტი შრომის ბაზარია. ეკონომიკური სისტემის ცვლა განსაკუთრებით მტკიცნეულ სახეს სწორედ ამ სფეროში იღებს, ვინაიდან, მილიონობით ადამიანისათვის შრომითი საქმიანობა შემოსავლის ძირითად წყაროს და პიროვნული რეალიზაციის მთავარ ადგილს წარმოადგენს.

არსებული მდგომარეობის სიმწვავე დიდად განაპირობა იმ ფაქტორმა, რომ თავის დროზე (გარდამავალი პერიოდის დროს) კრიზისულ სიტუაციაში სახელმწიფომ ვერ შეძლო პოზიტიური საზოგადოებრივი პროცესების მასტიმულირებელი ლიდერის თავის თავზე აღება.

თანამედროვე ეტაპზე ეკონომიკურ და სოციალურ პრობლემებს შორის განსაკუთრებით დიდ შეშფოთებას ახალგაზრდობის უმუშევრობა იწვევს.

ახალგაზრდობა საზოგადოების ის ნაწილია, რომლის რაოდენობაზე, ჯანმრთელობაზე, განათლებისა და კულტურის დონეზე, პროფესიულ მომზადებაზე, ფასეულობით ორიენტაციაზე, შრომით აქტიურობაზე დიდად არის დამოკიდებული ქვეყნის ეკონომიკური, დემოგრაფიული, სულიერი, ტექნიკური, სოციალური თუ პოლიტიკური პროცესი.

ახალგაზრდების სოციალიზაციის პროცესის ნორმალურად წარმართვისათვის უდიდესი მნიშვნელობა აქვს

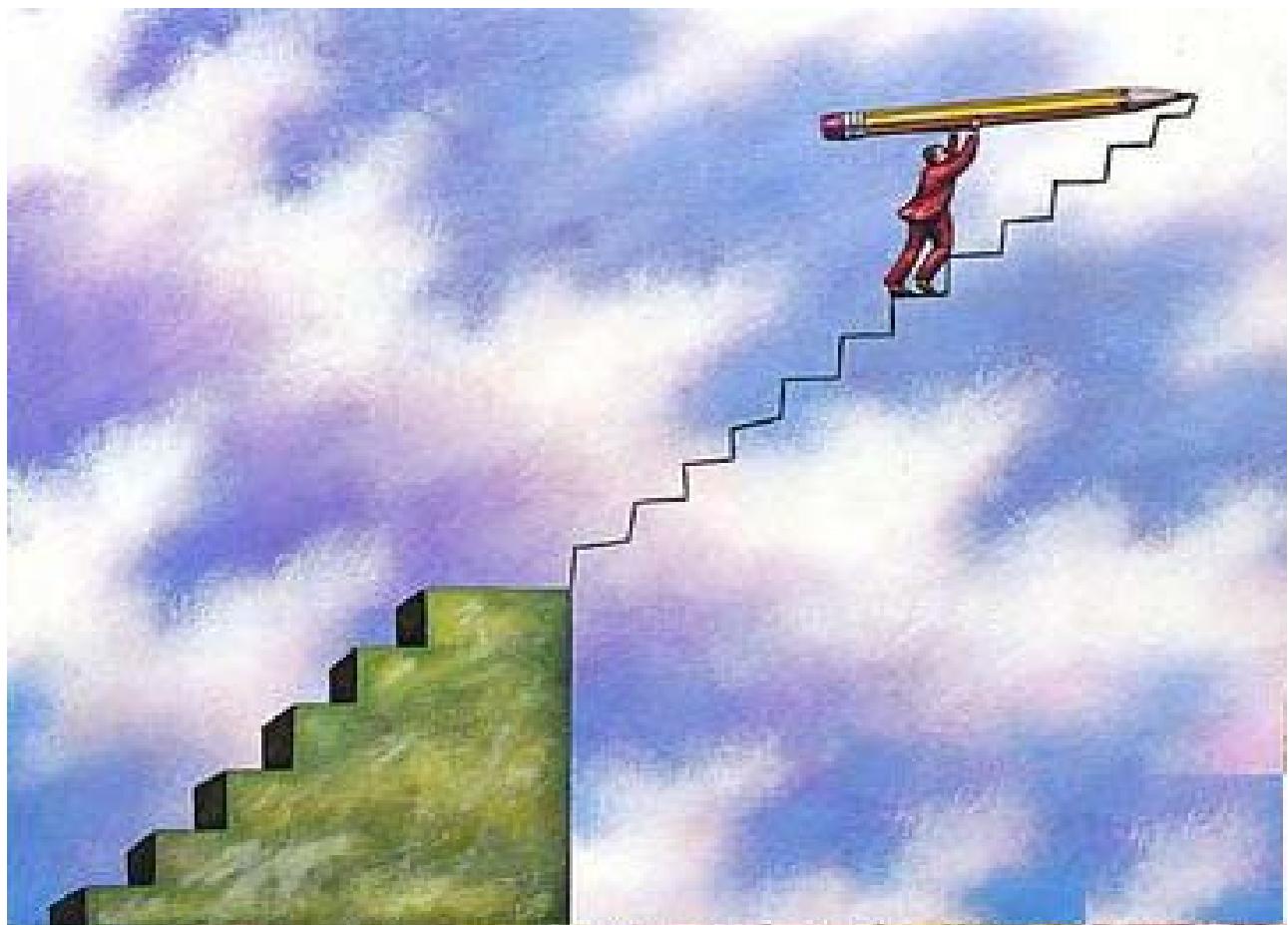
მათი დასაქმების ხელშეწყობას და ამ სფეროში არსებული პრობლემების დაძლევას. საქართველოში, 1990-იან წლებში, სისტემური გარდაქმნებისა და ეკონომიკური კრიზისის შედეგად, მკვთრად შემცირდა სამუშაო ადგილების რაოდენობა. შეიზღუდა მოსახლეობის დასაქმების შესაძლებლობები და უმუშევრობა უმწვავეს სოციალურ-ეკონომიკურ პრობლემად იქცა.

აღნიშნული პრობლემა ერთ-ერთი უმთავრესია, ვინაიდან მოსახლეობის სწორედ ამ სოციალურმა ჯგუფმა უნდა განსაზღვროს უახლოეს 30-40 წელიწადში საქართველოს ადამიანური პოტენციალის ხარისხი. ახალგაზრდობა დღესაც განსაზღვრავს საზოგადოების პოლიტიკურ, ეკონომიკურ და სოციალურ სტრუქტურებს. ამასთან, იგი შრომის ბაზარზე ერთ-ერთ ყველაზე დაუცველ ჯგუფს წარმოადგენს, განსაკუთრებით ჩვენს ქვეყანაში. შრომითი პოტენციალის ხარვეზები აშკარად ჩანს უკვე ამჟამად და თუ არ იქნება მიღებული ადეკვატური ზომები, ქვეყნის განვითარება პრაქტიკულად შეუძლებელი გახდება, იგი უბრალოდ არ იქნება უზრუნველყოფილი ადამიანური რესურსებით. თუ ეს პრობლემა არ გადაიჭრა, საინვესტიციო კლიმატის გაუმჯობესება და საჭირო სახსრების არსებობაც ვერ გაანეიტრალირდებს მის ნებატიურ და მამუხრუჭებელ მოქმედებას. ახალგაზრდობის დასაქმების პრობლემას სამამულო მეცნიერებამ შედარებით გვიან მიაქცია უურადღება,

იმ დროს, როცა საზღვარგარეთ ამ საკითხს დიდ ყურადღებას ანიჭებენ და თან, რაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, სახელმწიფო დონეზე. განვითარებული სახელმწიფოების მთავრობებს გათავისებული აქვთ ახალგაზრდობის დასაქმების პრობლემები და უდიდეს ფინანსურ სახსრებს მიმართავენ შრომის ბაზარზე ახალგაზრდების ადაპტაციის მიზნით. მთელი ცივილიზებული სამყაროსათვის ცნობილია, რომ ახალგაზრდა თაობის საგანმანათლებლო, კულტურული და ზნეობრივი პოტენციალის დაუფინანსებლობა იწვევს უკიდურესად ნებატიურ და მძიმე შედეგებს როგორც ცალკეული პიროვნებებისათვის, ისე მთელი ერისათვის.

რა თქმა უნდა ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების დაჩქარება და რეალური ადგილების შექმნა უმუშევრობის პრობლემების შერბილების უმთავრესი წინაპირობაა, მაგრამ დასაქმების ხელშეწყობის სახელმწიფო პოლიტიკის გარეშე შეუძლებელია შრომის ბაზრის ეფექტიანი ფუნქციონირება და დასაქმების სფეროში არსებული სოციალური პრობლემების გადაჭრა. ეს, პირველ რიგში, ვრცელდება ახალგაზრდობის დასაქმებაზე.

აუცილებელია აღინიშნოს, რომ ახალგაზრდობა, თავისი სოციალურ-ბიოლოგიური სტატუსიდან გამომდინარე, მოსახლეობის სხვა ასაკობრივ ჯგუფებთან შედარებით უფრო ად-

ვილად ეგუება საზოგადოებრივი ცხოვრების ცვალებადობას. ძველი სისტემის საბაზო პრინციპებისკენ მკვეთრმა შემობრუნებამ გამოწვია ის, რომ ახალგაზრდობა უარს ამბობს სამუშაო ადგილებზე, რომლებიც თანამედროვე პირობებში, მისი აზრით, არაპრესტიული და დაბალშემოსავლიანია და, შესაბამისად, ექვებს მაღალი შემოსავლების მიღების სხვა გზებს. დღევანდელ პირობებში ე.წ. „სხვა გზები“ უმეტეს შემთხვევაში არ არის დაკავშირებული კანონიერ საქმიანობასთან, არამედ ატარებს მკვეთრად გამოხატულ კრიმინალურ ხასიათს. მაგრამ ეს გარემოება, პირდაპირ უნდა ითქვას, ახალგაზრდობის დიდი ნაწილისთვის არ წარმოადგენს ხელისშემლელ ფაქტორს.

შრომის ბაზარზე პირველად გასვლისას ახალგაზრდებში ხშირად ჭარბობს იდეალისტური წარმოდგენები მომავალი პროფესიის, შრომითი და პროფესიული კარიერის შესახებ, რაც ძალიან მალე იმსხვრევა რეალობასთან შეხებისას და იწვევს სოციალურ-ფსიქოლოგიურ მდგომარეობას. ამის მიზეზი მათი დაბალი კონკურენტუნარიანობაა, რაც ძირითადად გმოწვეულია პროფესიული მომზადების დაბალი დონით, საჭირო კვალიფიკაციის უქონლობით და შრომითი გამოცდილების ნაკლებობით. ეს აიძულებს დამქირავებელს უარი უთხრას ახალგაზრდას სამსახურზე და სამუშაოზე მიღებისას უპირატესობა მიანიჭოს კვალიფიცირებულ მუშაკებს. ამასთან, გარკვეულ გავლენას ახდენს ისიც, რომ დამსაქმებელს არ სურს ადგილი ჰქონდეს ახალგაზრდა თაობის პროფესიულ სწავლებასთან

დაკავშირებულ დამატებით საორგანიზაციო და ფინანსური სიძნელეებს. გარდა ამისა, შრომით ურთიერთობებში ჩართვის სურვილის მქონე ახალგაზრდებს, როგორც წესი, ჯერ ბოლომდე არა აქვთ ჩამოყალიბებული საკუთარი დამოკიდებულება პროფესიული მომზადების, შრომითი მოტივაციისა და ეთიკის მიმართ.

უნდა გვახსოვდეს, რომ ახალგაზრდობა, ერთის მხრივ, ნებისმიერი საზოგადოების უველაზე სოციალურად აქტიური ნაწილია, რომელიც სწრაფად რეაგირებს უველა სახის არასტაბილურობაზე, ხოლო მეორეს მხრივ, ახალგაზრდობა იღებს რა პალავწარმოებისათვის საჭირო საწყის ინფორმაციას წინა თაობისაგან, ამგვარად ასრულებს უნიკალურ, მხოლოდ მისთვის დამახსიათებელ, განახლებული ინფორმაციების გამოყენებლის, შემნახველის, ამთვისებლის და გადამცემლის ფუნქციას იმ მომავალი თაობისათვის, რომელიც მას შემცვლელად მოევლინება. ეს ნიშნავს, რომ სხვა თანაბარ პირობებში, საზოგადოება მით უფრო მდგრადია საშინაო და საგარეო ნეგატიური ფაქტორების მიმართ, რაც უფრო მეტი შესაძლებლობა აქვს ახალგაზრდობას, შეასრულოს მასზე დაკისრებული ზემოთხსენებული ფუნქცია.

შრომის ახალგაზრდული ბაზრის რეგულირება უნდა მიმდინარეობდეს ორი ძირითადი მიმართულებით. პირველი – ესაა დამსაქმებლებთან ურთიერთობა. ისინი დაინტერესებული უნდა იყვნენ ახალგაზრდების მომზადებით და მათი დასაქმებით. მეორე, აუცილებელია შემუშავდეს დონისძიებების კომპლექსი,

რომელიც მიმართული იქნება უშუალოდ ახალგაზრდობასთან მუშაობასა და მათი შრომით საქმიანობაში ჩართვისაკენ.

პრობლემების მოგვარების მიმართულებით გასატარებელი კონკრეტული დონისძიებებიდან შეიძლება განვიხილოთ საიფორმაციო სისტემის შემუშვება და შექმნა, რომელიც მიაწოდებს აბიტურიენტებს, სტუდენტებს, კურსდამთავრებულებებს და აგრეთვე დასაქმებულებს მონაცემებს შრომის ბაზრისა და საგანმანათლებლო სისტემის მდგომარეობის შესახებ. საჭიროა შეიქმნას არსებული ვაკანსიების რაც შეიძლება სრული და ყოვლისმომცველი საინფორმაციო სისტემა და შრომის ბაზარზე არსებული დინამიკის ბაზა. ამით შესაძლებელი გახდება სამუშაო ადგილების მიზანმიმართული შექმნა. უმთავრესი ამოცანა ამ მიმართულებით – ესაა მიღწეულ იქნეს ახალგაზრდა სპეციალისტების მომზადების სტრუქტურის და ხარისხის შესაბამისობა შრომის ბაზრის რეალურ მოთხოვნებთან. ამასთან ერთად, აუცილებლად გასათვალისწინებელია შრომის რეგიონალური და ლოკალური ბაზრების თავისებურებებიც.

აღნიშნული დონისძიებები მიეკუთვნება დასაქმების აქტიურ პოლიტიკას. ეს ნიშნავს, რომ ისინი მიმართული უნდა იყოს ახალგაზრდების ადაპტაციის უნარის ამაღლებაზე, მათი პოტენციალის განვითარებაზე და ეფექტურიან გამოყენებაზე, შრომის ბაზარზე ახალგაზრდობის კონკურენტუნარიანობის ამაღლებაზე, ქვეყნის ეკონომიკური გარემოს გაჯანსაღებაზე, რათა ადგილობრივ მწარმოებლებს და უცხ-

ოელ ინვესტორებს ჰქონდეთ არსებულის შენარჩუნების და ახალი სამუშაო ადგილების შექმნის სტიმული.

ახალგაზრდობის დასაქმების ხელშეწყობის აუცილებლობა გამომდინარეობს იმ ფაქტიდან, რომ ახალგაზრდებისათვის სამუშაო ადგილი წარმოადგენს საკუთარი თავის შეცნობის, აღზრდის, ცოდნისა და პრაქტიკული გამოცდილების მიღების, საზოგადოებაში დამკვიდრების უმთავრეს საშუალებას. როგორც წესი, დასაქმების შედეგად ახალგაზრდები იქნენ გარკვეულ გამოცდილებას და ეკონომიკურ თავისუფლებას, რაც ეხმარება მათ სოციალიზაციის პროცესის სწორად წარმართვაში. ამიტომ თუ არ მოიქმნა ახალგაზრდობის დასაქმების ხელშეწყობის გზები, ვერ გადაიჭრება ქვეყანაში კრიმინოგენული სიტუაციის გაუარესების პრობლემა და გართულდება ეკონომიკის განვითარებაც, რადგან ცნობილია, რომ ახალგაზრდების დასაქმება წარმოადგენს ერთ-ერთ ძირითად გასაღებს მთელი საზოგადოების განვითარების დაჩქარებისათვის. ახალგაზრდობის უმუშევრობა სოციალურ-ეკონომიკურ დანაკარგებთან ერთად, დაკავშირებულია ისეთ ნეგატიურ მოვლენებთან, როგორიცაა: ნარკომანების, სიგარეტის მწვევლთა რიცხვის ზრდა, დამნაშავეობა და ა. შ. საქართველოშიც, სამწუხაოდ გაიზარდა ნარკომანებისა და სიგარეტის მწვევლი ახალგაზრდების რიცხვი. განსაკუთრებით შემაშფოთებელია ახალგაზრდებს შორის დამნაშავეობის ზრდის ტენდენცია, რასაც ექსპერტები უკავშირებენ ახალგაზრდების უმუშევრობის მაღალ დონეს.

რ. კოჩალიძე

„ალიაშვილის შემთხვევა და ამჟამურის წყდობები...“ (სურა „ბატუმი“, აიათი ۱۷۱)

მევახშეობის ცოდვა

მევახშეობა და პროცენტით მოგების მიღება ერთ-ერთი ყველაზე დიდი ცოდვაა. ყურანში ნათქვამია: „თუკი არ გაძეთებთ ასე (ე.ი. არ გაუფრთხილდებით ალლაჰის დარიგებებს, არ ირწმუნებთ იმას, რომ პროცენტი არის ჰარამი, ან ირწმუნებთ, მაგრამ უარს არ იტყვით პროცენტზე), მაშინ ალლაჰი და მისი შუამავალი გამოაცხადებენ შენს წინააღმდეგ ომს...“ (სურა ბაყარა, აიათი 279). შუამავალი პროცენტულ გარიგებას თვლიდა საშინელ ცოდვად, რასაც უნდა ჩამოვშორდეთ, რადგან მას კაცობრიობა მიჰყავს უბედურებისაკენ. (ბუჰარი, ვასაია, 23; ოიბ, 38, ჰუდუდი. 44).

პროცენტული გარიგებების აკრძალვა არის აუცილებელი პირობა ხალხებს შორის ურთიერთობებისა და თანხმობის დასამყარებლად. პროცენტების აკრძალვითა და ზექათის შემოდებით ჩვენი რელიგია ეხმარება დარიბებსა და მდიდრებს დაახლოებაში, მოუწოდებს

მოთმინებისა და პატივისცემისაკენ. ზექათის წყალობითა და ფულის უპროცენტოდ გასესხებით, ხალხი კი არ შურიანობს, არამედ კითხულობენ ერთმანეთისთვის ლოცვებს, უწესრიგობისა და შფოთიანობის ნაცვლად ეძლევიან სიმშვიდესა და წესრიგს.

პროცენტები ეწინააღმდეგება ხელოსნობის, ვაჭრობისა და სოფლის მეურნეობის განვითარებას, რომლებიც ითვლება (ჰალალი) გამომუშავების ნებადართულ სახეებად, პროცენტი ადაბლებს შრომის სურვილს. ადამიანი, ვინც ფლობს ფულის განსაზღვრულ რაოდენობას და ვისოგისაც არაა მნიშვნელოვანი მისი გამომუშავებული ჰალალია თუ ჰარამი, პროცენტის საშუალებით ღებულობს შესაძლებლობას გაამრავლოს კაპიტალი რაიმე შრომითი ძალის გამოუყენებლად, ხელს უწყობს სიზარმაცეს და ხდის მეორეხარისხოვნად ხელოსნობას, ვაჭრობასა და სოფლის მეურნეობას.

ადამიანზე პროცენტის მსგავსი გავლენა (სურსათის, სხვადასხვა საგნისა თუ ნივთის სესხებადაბრუნება, ნახესხებზე დამატებითი რაოდენობით, მაგალითად, ერთჭიქა შაქარზე ნახევარი ჭიქის დამატება და მისთანები) აისახება ადამიანური ცხოვრების ყველა სფეროში, რასაც ადრე თუ გვიან მიჰყავს

ის ეკონომიკურ სიძნელეებამდე. წარმოების განხორციელებისას, სახსრებით, რომელიც მიღებულია პროცენტული კრედიტის დახმარებით, მოგების უმეტესი ნაწილი იხარჯება ამ სესხის პროცენტის დასაფარავად. ამრიგად, პირი, რომელიც იდებს კრედიტს, ხდება კრედიტორზე დამოკიდებული (ის შეიძლება იყოს კერძო ან იურიდიული პირი). ხოლო მსგავსი სიტუაცია ემუქრება სოციალურ თანხმობას და მსოფლიოს. ეკონომიკური კრიზისი, რომელმაც მოიცვა დასავლეთის ქვეყნები, მე-20 საუკუნის 30-ან წლებში, იყო მეორე მსოფლიო ომამდე მიყვანის ერთ-ერთი ფაქტორი. ამ ეკონომიკური კრიზისის უგელაზე მთავარ მიზეზად იქცა პროცენტული გარიგებები.

უბრალო ადამიანი დებს თავის დანაზოგებს ბანკში, რომელიც ჰქიორდება მას მოგების 40%-ს. თავის მხრივ, ბანკი ამ ფულს კრედიტის სახით აწვდის მეწარმეს, გამყიდველს ან მწარმოებელს, რომელსაც არიცხავს წლიურად 60-70%-ს. გამყიდველსა და მწარმოებელს შეაქვთ პროცენტი საქონლის დირენულებაში. ამრიგად, საქონელი, რომელიც გამოდის კრედიტის ანგარიშზე მაღალი პროცენტის ქვეშ, მნიშვნელოვანწილად იზრდება ფასით. რის შედეგადაც, ზარალს განიცდის მომხმარებელი.

ასევე, პროცენტული გარიგებების კიდევ ერთ-ერთ უარყოფით შედეგად ითვლება კაპიტალის თავმოყრა მდიდრების ხელში. იმ დროს, როცა ისინი ფუფუნებაში არიან, მოსახლეობის დარიბი ფენა იძულებულია აიღოს სესხი, რაც ამბიმებს მათ მდგომარეობას.

პროცენტს ზოგი მიჰყავს უზნეობისა

და სიზარმაცისგან და აღვიძებს სხვების უკმაყოფილებასა და პროტესტს. ამიტომ კაცობრიობამ, რომელიც მისწრაფვის წესრიგის, მშვიდობისა და თანხმობისაკენ, მთელი ძალებით უნდა იბრძოლოს მსგავსი ფინანსური მოწყობის წინააღმდეგ. ყოველი მუსლიმანისა და ყოველი ადამიანის ვალდებულებაა, ვისთვისაც სულ ერთი არ არის საზოგადოების ბედი, არ ისარგებლოს იმ ორგანიზაციებისა და დაწესებულებების მომსახურებით, რომლებიც მუშაობენ პროცენტის საფუძველზე და ეძებონ გამომუშავების ალტერნატიული გზები.

ფაპრედინ ერ-რაზის (ყურანის კომენტატორის) თანახმად, არსებობს სამი ძირითადი მიზეზი, რის გამოც ფინანსური თპერაციები აუცილებელია ჩაითვალოს ჰარამად:

1. პროცენტი ნიშნავს ქონების უფასოდ შეძენას ან უმიზეზოდ ფასის გადახდებინებას. მუსლიმანი ვალდებულია დაიცვას ქონება დაკარგვისგან, ხოლო ქონების უსასყიდლოდ გადაცემა ნიშნავს ჰარამის გაკეთებასა და ქონების დაკარგვას.

2. პროცენტები ქმნის დეფიციტსა და პრობლემებს ვაჭრობაში, რაც უნდა ემსახურებოდეს ხალხის ინტერესებს. ამრიგად, პროცენტი არის ჰარამი, ის ადაბლებს პატიოსანი შრომის ავტორიტეტს.

3. ფულის უპროცენტო სესხი, რომელიც გავრცელებულია საზოგადოებაში, პროცენტიანად გადაქცევისას, კარგავს თავის დადებით მნიშვნელობას, რასაც მიჰყავს ხალხი მათ შორის არსებული კავშირების დარღვევამდე.

როგორც სიმთვრალის ცოდვაა არა მარტო მსმელის ცოდვა, ასევე პროცენტიც არა მარტო იმის ცოდვაა, ვინც სარგებლობს მისგან მოგებით.

ალლაპის შუამავალმა თქვა: „წევლი არიან ისინი, ვინც დებულობებს მოგებას პროცენტისაგან, ვინც იხდიან პროცენტებს, ვინც აფიქსირებენ პროცენტულ გარიგებებს, ვინც ემოწმება მათ“. (მუსლიმი, მუსაქათი, 106). გზააბნეული არიან ისინი, ვინც თვლიან, რომ პროცენტების გადახდევინებით ზრდიან კაპიტალს. არ ღირს ამ მოვლენის გარეგანი კუთხით თავისთავის მოტყუება. „ალლაპი გაანადგურებს პროცენტით მოგებულს, მაგრამ გაამრავლებს მოწყალებას (კეთილშობილ მოწყალებას)“. (სურა ბაყარა, აიათი 276). „ჭეშმარიტად, უმწიკელო ქმედების, შეუსვენებლივ და სწორად დავთისმსახურების შემსრულებლები, ვინც გასცემენ ზექათს, დაუყოვნებლივ მიიღებენ სამაგიეროს ალლაპისაგან. მათ არ უნდა ეშინოდეთ თავიანთი მომავლის და წუხდნენ იმის გამო, რომ დაკარგავენ ისინი რაიმეს“. (სურა ბაყარა, აიათები 278-279). მუსლიმანები უნდა გაუფრთხილდნენ ალლაპის კეთილგანწყობას და იმის გაკეთებას, რაც გამოიწვევს მის უკმაყოფილებას. ამიტომ აუცილებელია უარის თქმა პროცენტის მონაწილეობით ნებისმიერი სახის მოგების მიღებაზე. ყურანში ნათქვამია: „თუკი ასე არ მოიქცევით (ე.ი. არ მოერიდებით ალლაპის სასჯელს, არ დაიჯერებთ იმას, რომ პროცენტი არის ჰარამი), მაშინ ალლაპი და მისი შუამავალი გამოაცხადებენ ომს თქვენს წინააღმდეგ. მაგრამ თუკი მოინანიებთ თქვენ, მაშინ კაპიტალი დარჩება თქვენს ხელში“. (სურა ბაყარა, აიათი 279). არ

შეიძლება იმის დავიწყება, რომ „ალლაპისა და მისი შუამავალის ომი“ აუცილებელია ზოგიერთ შემთხვევაში განვიხილოთ როგორც ნამდვილი ომი, სხვა შემთხვევებში ეს გამოთქმა გამოიყენება ცოდვის სიდიდისა და სასჯელის განმარტებისათვის, რომელიც მოყვება მის ჩადენას. მნიშვნელოვანია შეგნება, რომ ნებისმიერი, ვინც რაღაც ხერხით მონაწილეობს პროცენტიან გარიგებებში, ვერ შეძლებს გადაურჩეს ალლაპის რისხევას (რიაზუს სალიპი – სტამბოლი, ერქამი, 2002-ტ. 7, გვ. 60-63).

შესაბამისად პრინციპისა, „ისლამი კრძალავს ჰარამთან მიმავალ ნებისმიერ გზას“, პროცენტზე აკრძალვები ვრცელდება ყველა სახის ქმედებაზე, რომელიც უბიძებს ცოდვისაკენ. როგორც ჩანს მომდევნო ჰადისიდან, შუამავალმა მუჰამმედმა თავისი მაგალითით აიცილა არასამართლიანი გარიგების შემთხვევა. ბილალმა შესთავაზა შუამავალს კარგი ხარისხის ხურმა. ის კი შეეკითხა, თუ როგორ მოხდა ეს ნაყოფი მასთან. ბილალმა უპასუხა: „ჩვენ გვქონდა არც ისე კარგი ხურმა. მე ამ ხურმის ორი აწყვა გადავცვალე კარგი ხურმის ერთ აწყვაში, რათა გავმასპინძლებოდი ალლაპის შუამავალს“. ამაზე შუამავალმა მუჰამმედმა უთხრა: „შენ ჩაგიდებია პროცენტული გარიგება. არასდროს შემდგომში აღარ გააკეთო ასე. მაგრამ თუკი შენ მოინდომებ გაყიდო შენი ხურმა, მაშინ საფასურის მაგივრად მიიღე ყველაფერი, ხურმის გარდა. და გაყიდვიდან შემორჩენილი თანხით იყიდე ნებისმიერი ხარისხის ხურმა“ (ბუჰარი, ვაქაალია, 11). შუამავალი ითვალისწინებდა, რომ ცუდი საქონლის კარგზე გადაცვლისას ყოველთვის არსებობს უსამართლობის ალბათობა.

ამ მაგალითიდან გამოდის, რომ ერთი და იგივე სახის საქონლის გაცვლისას, მისი რაოდენობა უნდა იყოს თანაბარი. იმ შემთხვევაში, თუკი განსხვავება ქონების ხარისხში არ გაძლევს საშუალებას მოახდინო სამართლიანი გაცვლა, მაშინ იმ ქონებისათვის, რომელიც განკუთვნილია გასაცვლელად, უნდა იქნას გადახდილი ფულადი წახალისება. გარიგების სხვა განსაკუთრებულობა ისლამის მიხედვით აღწერილია ჰადისში „ექსი სახის ქონებაზე“: „ოქროს – ოქროზე, ვერცხლის – ვერცხლზე, ხორბლის – ხორბლზე, ქრის – ქრზე, ხურმის – ხურმზე და მარილის მარილზე გაცვლა უნდა იყოს თანასწორებიანი რაოდენობითა და ხარისხით, და საქონელი გაცვლის მომენტში უნდა იყოს სახეზე. თუკი საქონლის თვისება, ხარისხი და სახე განსხვავდულია, გაყიდეთ ის ნაღდ ფულზე“ (ბუჭარი, ბუიუ, 77–81). ამ ჰადისში ახსნილია გაცვლის პირობები იმ დროის ფულად ერთეულებზე – ოქრო (დინარი) და ვერცხლი (დირჰემი) პირველადი მოთხოვნილების ექსი სახის საქონელზე, რომელთაგანაც ოთხი კვების პროდუქტია. ჰადისში ნათქვამია გარიგების შესრულების აუცილებლობაზე ნადირ ანგარიშით, რაც გულისხმობს აკრძალვასა და უარს საქონლის გაცვლის გრძელვადიან (ფულად ან ქონებრივ) სახეებზე. შუამავლის დროს გაჭირვებული ხალხი თანხმდებოდა რამდენიმე ხნის შემდეგ, მომავალში, მაგალითად, ორ კილოგრამ ქერში მიეცა სამი ან ოთხი კილოგრამი. ქონებრივი გაცვლის ასეთ სახეს მდიდრები მიჰყავს დარიბების ექსპლუატაციასა და დაპყრობამდე, ამიტომ ის

იქნა აკრძალული შუამავლის მიერ. ამ ჰადისში შუამავალმა მუჰამმედმა ნება დართო თავისუფალ ქონებრივ გაცვლას იმ შემთხვევაში, თუკი ლაპარაკია სხვადასხვა ქონებაზე, მაგალითად, ნებადართული იყო 10 კილოგრამი ხორბლში მიეცათ 20 კილოგრამი ქერი, მაგრამ მნიშვნელოვანია, რომ ქონებრივი გაცვლა შემდგარიყო გარიგების მომენტში და არა გაურკვეველ დროს - მომავალში. მტკიცება იმისა, რომ ქონებიდან ორივე ან ერთი უნდა წარდგენილიყო გრძელვადიანი წესით, მცდარია.

მიუხედავად იმისა, რომ შუამავალმა აკრძალა გრძელვადიანი სესხური ვალდებულებები სხვადასხვა საქონელზე გარიგების შესრულებისას, მან ნება დართო შეეტანათ საქონლის ღირებულებაში სხვაობა, რომელიც წარმოიქმნება გადასახადის გადავადების შემთხვევაში, იმ პირობით, რომ საქონელზე გადახდა მოხდება ფულით. თანამედროვე ტერმინოლოგიის გამოყენებით, შეიძლება ლაპარაკი თავისუფალი ვაჭრობის ნებართვაზე.

ჰადისი „ექს საქონელზე“ აჩვენებს პროცენტული გარიგების შესრულებისას აკრძალვის პრაქტიკულ გამოყენებას, ასევე მუჰამმედ შუამავლის კოპეტენტურობას ეკონომიკისა და ფინანსების საკითხებში. ალლაჰის შუამავალმა 14 საუკუნის უკან საკირველი ხერხით დაადგინა და განახორციელა ცხოვრებაში საბაზრო ეკონომიკის პრინციპები, რომელებიც არ არღვევს სოციალური სამართლიანობის პრინციპებს, განსაზღვრა ფულის განსაკუთრებულობა ყოფილიყო ღირებულების ზომა ყიდვა-გაყიდვის

დორს, მიაქცია ყურადღება საქონლის გაცვლის სისტემის არაეფექტურობასა და არასრულყოფას, დროთა განმავლობაში ფულის ფასეულობის ცვლილებას.

გამოსამშვიდობებელი ჰაჯობის დროს მუკამმედ შუამავალმა თქვა: „იყავით ფრთხილად. უცოდინრობის პერიოდში მევახშეობის უველა სახე ძალის არმქონეა. თქვენ გმეუთვნით მხოლოდ ძირითადი კაპიტალი. ამრიგად, თქვენ აიცდებით უსამართლობას ვინახთან ურთიერთობაში და თავადაც არ აღმოჩნდებით უსამართლობაში“ (აბუ დაგუდი, ბუიუ, 5).

როგორ იქნა გარდმოვლენილი მევახშეობის აკრძალვა?

ერთ წამში საზოგადოების ჩამოცილება დამკვიდრებულ და შესისხლხორცებულ ცუდ თუ მავნე ტრადიციებს, ჩვევებს, რწმენას, თვისებებს წარმოუდგენლად ძნელი საქმეა. ეს არ ძალუძს ვიდაც ავტორიტეტულ ადამიანთა თუ ხალხის ჯგუფის ძალასა და ნებისყოფას. შეიძლება მოგვეჩენოს, რომ მსგავსმა ტრადიციებმა დაიწყო გაქრობა, მაგრამ პირველი შესაძლებლობისას საზოგადოება აირჩივს მასთან დაბრუნებას.

უდიდესმა ალლაპმა, იცის რა ხალხის თავისებურებანი, მათი ბუნება, იყენებს ისეთ მეთოდებს, რომლის დროსაც ამა თუ იმ ტრადიციიდან ჩამოცილება იქნება ყველაზე უფრო მოქმედი, მტკიცე, ხანგრძლივი, მყარი გახდება მისი არსი.

წმინდა აიშე ლაპარაკობდა ადამიანების შექმნის გარდამავალი პერიოდის

თავისებურებებზე, იმაზე, რომ თავდაპირველად უზენაესის მიერ გარდმოვლენილი იქნა აითები სამოთხესა და ჯოჯოხეთზე. ხოლო როცა ხალხის რწმენა განუმტკიცდა, ალლაპმა დაიწყო მითითება იმაზე, რისი გაპეთება მკრძალებოდათ და რა იყო მათთვის ნებადართული. თავიდანვე რომ გარდმოვლენილიყო აითები, რომლებშიც იქნებოდა მევახშეობა, სპირტიანი სასმელები აკრძალული, მაშინ ხალხი იტყოდა, რომ არასდროს მიატოვებდნენ ამ ცოდვიან ჩვევებს. აკრძალვები მოცემულ იქნა თანდათანობით, მაგალითად, სპირტიანი სასმელები აკრძალულ იქნა სამ, მევახშეობა კი – ოთხ ეტაპად.

თავდაპირველად სურა „რუმის“ 39-ე აიათში, რომელიც გარდმოვლენილ იქნა მექაში, იყო ნათქვამი: „ის, რასაც თქვენ აძლევთ ვახშში იმ მიზნით, რათა გაზარდოთ (თქვენი წილი) ხალხის სიმდიდრეში, არ გაამრავლებს არაფერს უზენაესის წინაშე. ხოლო ის, რასაც გასცემთ ზექათის სახით, ცდილობთ მიაღწიოთ ლვთის წყალობას, (ემსახურება) თქვენთვის (სამაგიეროს გადახდის) გამრავლებას“. (სურა რუმი, აიათი 39). ეს აიათი არ კრძალავს მევახშეობას, მაგრამ მასში ხაზგასმულია, რომ მევახშეობის გზით ფულის რაოდენობის გაზრდაში, არ არის არავითარი მოგება და წყალობა.

ყურანის გარდმოვლენის მედინურ პერიოდში ამ თემაზე ნათქვამია შემდეგი: „...ურწმუნო იუდეველთა რაოდენობისთვის ჩვენ გავამზადეთ საშინელი სასჯელი იმისათვის, რომ იღებდნენ ისინი ვახშს (პროცენტს), როცა აკრძალული ჰქონდათ ის და ფლანგავდნენ ხალხის ქონებას უფლების გარეშე“

(სურა ნისა, აიათი 161). ამ აიათებში ნახსენები არიან იუდეველები, ვისაც აკრძალული ჰქონდათ მევახშეობა, მაგრამ მაინც არ ეშვებოდნენ ამ საქმიანობას და ამრიგად დაიმსახურეს სასჯელი განკითხვის დღეს.

მევახშეობის აკრძალვის შესახებ პირველი მიმართვა მუსლიმანებს გარდმოვლინათ სურა „ალი იმრანის“ 130-ე აიათში: „თქვენ, ვინც ირწმუნეთ! არ იცხოვროთ ვახშის (პროცენტის) ანგარიშზე, გაორმაგებულ ან მრავალჯერადზე და გეშინოდეთ ალლაჰის, შეიძლება ბედმა გიწყალობოთ“. ეს აიათი კრძალავდა რაიმეს ვალად მიცემას შემდგომში პროცენტის გადახდის პირობით, მაგრამ მასში კატეგორიული აკრძალვა არ გამოიხატება. ეს თანდაოთანობით, ეტაპობრივად მოხდა, როგორც ალკოჰოლური სასმელების გამოყენებაზე ჩამოსული ჯერ გამაფრთხილებელი, შემდეგ კი ამკრძალავი აიათები.

რამდენიმე ხნის შემდეგ კი უკვე გარდმოვლენილი იქნა სასტიკი აკრძალვა პროცენტული მოგების ნებისმიერ სახეზე. სურა „ბაყარას“ 275-281 აიათების არსი მდგომარეობს შემდეგში: „ისინი, ვინც იღებენ პროცენტებს, აღსდგებიან (საფლავებიდან), როგორც აღსდგება ის, ვისაც ართმევს ეშმაკი გონებას (წაჩურჩულებით). ეს მათ იმ სასჯელად, რომ ამბობდნენ: „ჰეშმარიტად, პროცენტი (ნებადართულია) ისევე, როგორც ვაჭრობა“, მაგრამ ალლაჰი ვაჭრობის ნება დართო, ხოლო ვახში აკრძალა. თუკი მივა მასთან (რომელიმე მევახშესთან) მატება უფლისგან და თუკი მოიქცევა (ე.ი. მევახშე) ამ პირობის თანახმად, მაშინ მას ეპატიება წარსულში ჩადე-

ნილი თავისი ცოდვები და განსჯის მას ალლაჰი. ხოლო ისინი, ვინც (ქვლავ) გააგრძელებენ (ვახშის მიცემას), – დარჩებიან ჯოჯოხეთის ცეცხლის მუდმივ ბინაღრებად. უდიდესი ალლაჰი აღმოფხვრის ვახშს და წაახალისებს მოწყალებას. მას არ უყვარს არც ერთი უმადური ცოდვილი. ჰეშმარიტად, ვინც ირწმუნა და აკეთებდა კეთილ საქმეებს, ასრულებდა ნამაზს, გასცემდა ზექათს, გამზადებულია მა-თოვის ლმერთის ჯილდოვები. არაფრის ეშინოდეთ მათ, და არ აღმოჩნდებიან ისინი მწუხარებაში. თქვენ, ვინც ირწმუნეთ! გეშინოდეთ ალლაჰის და თუ თქვენ ირწმუნეთ, აპატიეთ (თქვენს მევალეებს) ის ვახში, რაც გეთვლებოდათ თქვენ ადრე. და თუკი არ აპატიებთ, მაშინ შეგრჩებათ თქვენ თქვენივე პირველდაწყებითი ქონება, არც აწყენთ და არც თვითონ დარჩებით ნაწყენი. თუკი (მევალე) იმყოფება მნელ მდგომარეობაში, გადაუვადეთ, ვიდრე არ გამოსწორდება მისი საქმეები. ხოლო თუკი აპატიებთ თქვენ (ვალს), მაშინ თქვენთვის (იქნება) უფრო უკეთესი. გეშინოდეთ იმ დღის, როცა დაუბრუნდებით თქვენ ალლაჰს. მაშინ ერგუნება თითოეულს დამსახურებით. და არავინ დარჩება (დაუმსახურებლად) ნაწყენი“. (სურა ბაყარა, აიათები 271-281).

ამ აიათებით ალლაჰი მევახშეობა, ფულის გადაცემა პროცენტით, განსაზღვრა ერთმნიშვნელოვნად, როგორც აკრძალული – ჰარამი.

თარგმნა მ. გელაძემ

„არც ასა წის უფეხი დექების სა და არც ასა წის უმწადესი.“ (სულხან-სახა)

ქართული ანბანის წარმოშობა

დღევანდელ მსოფლიოში არსებობს დამწერლობათა შემდეგი სისტემები:

1. **ლათინურის** საფუძველზე შედგენილი ანბანები: ევროპის ქვეყნების უმრავლესობა, ამერიკისა და ავსტრალიის ქვეყნები, აფრიკის ქვეყნების უმრავლესობა, აზიის ზოგიერთი ქვეყანა: აზეიბარჯანი თურქეთი, ინდონეზია, ნაწილობრივ ფილიპინები;

2. **სლავურ-კირილურ** საფუძველზე შედგენილი ანბანები: ყოფილი სსრკ-ს ქვეყნები (გარდა საქართველოსი, სომხეთისა, აზებარჯანისა, ლიტვისა, ლატვიისა, ესტონეთისა), ბულგარეთი, იუგოსლავიის მნიშვნელოვანი ნაწილი, მონღოლეთი;

3. **არაბულის** საფუძველზე შედგენილი ანბანები: არაბული ქვეყნები (ეგვიპტე, სირია, იორდანია, ლიბანი, ერაყი, მაროკო, ტუნისი და სხვ.), ირანი, ავღანეთი, ჩინეთი და სხვა.

4. **ინდური** მარცვლოვანი დამწერლობის საფუძველზე შედგენილი ანბანები: ინდოეთი, ინდო-ჩინეთის დიდი ნაწილი, კუნძული შრი-ლანკა;

5. **იაპონური** ლოგოგრაფიულ-მარცვლოვანი დამწერლობა (ისტორიულად მომდინარეობს ჩინურისაგან);

6. **ჩინეთის** ლოგოგრაფიული დამწერლობა: ჩინეთი (გარდა ტიბეტისა, სინდიანისა, ჩინეთის მონღოლეთისა);

7. **კორეული** ლიგატურულ-ბგერობრივი დამწერლობა;

8. **ეთიოპიური** მარცვლოვანი დამწ-

ერლობა;

9. **ბერძნული;**

10. **ქართული;**

11. **სომხური;**

12. **ებრაული;**

13. **მონღოლური** (ჩინეთის მონღოლეთში);

14. **სირიული.**

როგორც ვხედავთ, ქართულ ანბანს ერთ-ერთი დამოუკიდებული ადგილი უჭირავს მსოფლიოს ანბანთა ცნობილ სისტემებში.

ქართული ანბანის რეალური ისტორია იწყება V საუკუნის პირველი ნახევრიდან (ჩვ.წ.) ჩვენამდე მიღწეული წერილობითი ძეგლების მიხედვით. მეცნიერებაში საკმაოდ დასაბუთებულია აზრი, რომ ჩვენამდე მოღწეული ქართული ანბანი უნდა წარმოშობილიყო ძვ. წ. VII-VI საუკუნეებში.

ვიდრე გავეცნობით ქართული ანბანის რეალურ ისტორიას, საჭიროა გავუცნოთ პიპოთებებს, რომელთა მიხედვითაც ქართველ ტომებს დამწერლობა ჰქონიათ ძალიან ძველ ხანაში.

ანტიკური ხანის ბერძენ-რომაელ ავტორთა თხზულებებში დაცული ცნობები და, მეორე მხრივ, უკანასკნელი ხანის არქეოლოგიური აღმოჩენები საბუთს იძლევიან ვივარაუდოთ, რომ უძველეს ქართველ ტომებს, რომლებიც უდავოდ მაღალ კულტურულ დონეზე იდგნენ, ჰქონდათ

ხანის დამწერლობის ნიმუშები“ (1961 წ) აღნიშნავს, რომ „ენეოლითური და ბრინჯაოს კულტურის განვითარების მაღალი მხატვრული დონე უთუოდ ამტკიცებს იმ გარემოებას, რომ ჩვენი ქვეყნის მოსახლეობას დამწერლობა უნდა ჰქონოდა“.

არის საბუთები ვიფიქროთ, რომ ძველ კოლხებს დამწერლობა ჰქონდათ.

როგორც ვიცით, ბერძნები კოლხებს მდიდარი კულტურის ტომად მიმოჩევდნენ. მრავალთაგან დავიმოწმოთ მხოლოდ ერთი ცნობა:

აგათია სქოლასტიკოსი, ახასიათებს რა ერთ-ერთ ქართველ ტომს, ლაზებს, ამბობს: „ძლიერსა და მამაც ტომს წარმოადგენენ ლაზები და სხვა ძლიერ ტომებსაც მბრძანებდლობენ: ამაყობენ კოლხთა ძველი სახელით და ზომაზე მეტად ქედმადლობენ, შესაძლებელია არცთუ ისე უსაფუძვლოდ. იმ ტომებს შორის, რომლებიც სხვა სახელმწიფოს ექვემდებარებიან, მე არ მეგულება არც ერთი სხვა ესოდენ სახელგანთქმული და მორჭმული, როგორც თავისი სიმდიდრის სიუხვით, ისე ქვეშევრდომთა სიმრავლით, როგორც მიწა-წყლის სიჭარბით და მოსავლიანობით, ისე ხა-

სიათის სილამაზითა და სიცქიტით... ისინი არც ბარბაროსები არიან, არც ბარბაროსულ ცხოვრებას ეწვიან, არამედ რომაელებთან კავშირის წყალობით თავიანთი ცხოვრებისათვის სახელმწიფოებრივი და კანონითი სახე მიუციათ “ (გეორგიკა, III, ს. ყაუხებიშვილის გამოცემა).

ასეთია კოლხ-ლაზების ცხოვრების შეფასება ანტიკური ხანის ავტორის მიერ (დასავლეთ საქართველოს, როგორც ვიცით, ჯერ კოლხიდა ეწოდებოდა, დაახლოებით I საუკუნეებიდან – ლაზიკა).

ბერძნულ წყაროებში მოიპოვება ცნობები კოლხური (ე. ი. ქართული) უძველესი დამწერლობის შესახებ. ძირითადად ორი სახის ცნობაა: ერთი-ელინისტური ხანის ანონიმური ავტორისა და ახ. წ. II საუკუნის ისტორიკოსისა და ფილოსოფოსის ხარაქს. პერგამონელის ცნობები. მეორე სახისა, უფრო ადრინდელი, ცნობა კვირბებზე („კვირბები“ – უმთავრესად მაგარ ნივთიერებაზე შესრულებული წარწერები).

ამ ძველ წყაროებში ნათქვამია: „ხარაქსი ამბობს, რომ ოქროს საწმი-

სი იყო ეტრატებზე აღნუსხული ხერხი თქროს დამწერლობისა, რომლის გამოც, ამბობენ, როგორც დირსსარწმუნოა, „არგოს“ ლაშქრობა მოეწყო;“ „კოლხეთში დაცული (ტყავი) ნამდვილად ოქროს საწმისი კი არ იყო (ეს პოეტური მონაჭორია), არამედ ტყავებზე ნაწერი წიგნი, რომელიც შეიცავდა იმის აღწერას, თუ როგორ შეიძლება მივიღოთ ოქრო ქიმიის საშუალებით“. ა. წ. VII ს. ისტორიკოსი, „მსოფლიო ქრონიკის“ ავტორი ითანე ანტიოქიელი ამბობს: „იასონმა და მისმა შვილებმა, პონტოს ზღვით კოლხეთს მიღწეულებმა, მოიპოვეს მედეა და ე. წ. ოქროს საწმისი. ეს ის კი არ იყო, როგორც პოეტურად გადმოგვცემენ, არამედ წიგნი ტყავებზე ნაწერი, შემცველი იმისა თუ რით უნდა გაპეოდეს ოქრო ქიმიის საშუალებით“. იგივე ცნობაა X ს-ის დექსიკონში სიტყვის – „საწმისის“ ქვეშ: ოქროს ბეწვიანი საწმისი, რომელიც იასონმა და არგონავტებმა მოიპოვეს, როდესაც პონტოს ზღვით კოლხეთში მოვიდნენ... ეს იყო ტყავებზე დაწერილი წიგნი...“

უადრესად საინტერესოა აპოლონიოს როდოსელის „არგონავტიკაში“ (IV ს.) მიწოდებული ცნობები კვირბებზე. „იგი პირველი ცნობაა ძველ ქართველ ტომებში (კოლხებში) არსებული დამწერლობის შესახებ“ (ურუშაძე). არგოსი კოლხეთიდან ელადისაკენ მიმავალ არგონავტებს მოუთხოვდნენ აიას (კოლხიდის) დაარსების ამბავს და დასძენს, რომ კოლხებს „შენახული აქვთ თავიანთ მამათაგან ნაწერი კვირბები, რომელზედაც

ირგვლივ მოგზაურთათვის ნაჩვეებია ზღვისა და ხმელეთის ყველა გზა და საზღვარი“. ამრიგად, კოლხებს ჰქონიათ ძველისძველი წერილობითი ძეგლები („მამათაგან ნაწერი“) სამანძილო კვირბების სახით. ამგვარ კვირბებს კარტოგრაფიული მნიშვნელობა ჰქონდათ და კოლხები მათ პრაქტიკული მიზნით იყენებდნენ – მოგზაურთათვის კვირბებზე აღნიშნავდნენ წყლისა და ხმელეთის გზებისა და საზღვრების მდებარეობას. ცნობილი გეოგრაფი რიტერი ამბობს: „კარტოგრაფიული ხელოვნების გამოგონება სრულიადაც არ ეპულენით ბერძნებს. მას ბევრად უფრო ადრე ხმარობდნენ კოლხეთის ვაჭრები“.

ქართული ანბანი, რომელიც ამჟამად იხმარება, მხედრული ანბანის“ სახელითაა ცნობილი. თანამედროვე ქართუ

ა	ჯ	ჯ	1
ბ	ბ	ბ	2
ბ	ბ	ბ	3
ბ	ბ	ბ	4
ე	უ	უ	5
ვ	უ	უ	6
ხ	უ	უ	7
ხ	უ	უ	8
თ	უ	უ	9
ი	უ	უ	10
პ	უ	უ	20
ლ	უ	უ	30
მ	უ	უ	40
ნ	უ	უ	50
ო	უ	უ	60
ო	უ	უ	70
კ	უ	უ	80
გ	უ	უ	90
რ	უ	უ	100

ს	ს	ს	200
ბ	ბ	ბ	300
ბ	ბ	ბ	400
ც	ც	ც	500
ქ	ქ	ქ	600
დ	დ	დ	700
დ	დ	დ	800
ბ	ბ	ბ	900
ჩ	ჩ	ჩ	1000
ც	ც	ც	2000
ძ	ძ	ძ	3000
წ	წ	წ	4000
ჰ	ჰ	ჰ	5000
ხ	ხ	ხ	6000
ჰ	ჰ	ჰ	7000
ჰ	ჰ	ჰ	8000
ჰ	ჰ	ჰ	9000
ჰ	ჰ	ჰ	10000

ლი ასოების დამწერლობა უკვე XI საუკუნეში ჩაისახა. მანამდე კი ჩვენი ქართული ასოები სხვაგვარი მოყვანილობისა იყო. სულ ქართულ ანბანს განვითარების სამი საფეხური გაუკლია: პირველი საფეხურია მრგლოვანი (V ს – IX ს. – მდე) ანუ ძველი საფეხური. მეორე საფეხურია ნუსხური (IX ს. – XI ს.) ანუ საშუალო საფეხური. მესამე საფეხურია მხედრული, რომელსაც ვიცნობთ XI საუკუნიდან მოყოლებული, ვიდრე დღევანდლამდის. ესაა ახალი საფეხური.

როგორც ცნობილია, V საუკუნეზე ადრინდელი ქართული წერილობითი ძეგლები დღესდღეობით არ მოიპოვება: უტყუარი წერილობითი ძეგლები მხოლოდ ამ საუკუნიდან გვაქვს. ამრიგად, რეალური ისტორია ქართული მწიგნობრობისა აქედან იწყება. მაგრამ ეს უძველესი წერილობითი ძეგლები იმდენად ჩამოკვეთილია და ჩამოყალიბებული, რომ შეუძლებელია იგი მივიჩნიოთ პირველ ქართულ ნაწერ ძეგლებად. უთუოდ მრგრლოვან დამწერლობას განვითარების გრძელი გზა უნდა გაევლო, რაც მეტყველებს ჩვენი წინაპრების კულტურულ-შემოქმედებით მუშაობაზე ადრინდელ საუკუნეებში.

ძველ საქართველოში ეს საკითხი წამოჭრა გამოჩენილმა ქართველმა ისტორიკოსმა ლეონტი მროველმა (XI საუკ.). ქართული მწიგნობრობა მან ქართველთა მეფის ფარნავაზის შემოღებულად მიიჩნია, მაგრამ არავინ იცის იგი რა საბუთს ან რა გადმოცემას ეყრდნობოდა...

არსებობს აგრეთვე სომხური ლეგენდა ქართული ანბანის წარმოშობის თაობაზე. ვითომ ქართული დამწერ-

ლობა შექმნა V საუკუნის ცნობილმა სომებმა მოღვაწემ მესროპ-მაშტოცმა. საყურადღებოა ის გარემოება, რომ აკადემიკოსი 6. მარი მესროპ-მაშტოცს სომხური ანბანის გამომგონებლადაც არ თვლიდა. სხვა მეცნიერებიც მაშტოცს თვლიან არა ასოთა გამომგონებლად, არამედ წინათ არსებული ანბანის მხოლოდ რეფორმატორად.

ამრიგად, ჩვენ გავეცანით ქართული ანბანის წარმომავლობის თაობაზე არსებულ ორ ლეგენდას: ქართულს და სომხურს.

ზოგი მეცნიერი ქართულ ანბანს გენეზისურად უკავშირებს ბერძნულ ანბანსაც.

ქართული ანბანი, მართალია, არ არის წარმოშობილი ბერძნული ანბანისაგან, მაგრამ ეს იმას არ ნიშნავს, რომ მათ შორის არ იყოს გარკვეული მსგავსება ანბანის სტრუქტურაში, რაც საბერძნეთთან საქართველოს კულტურულ-ისტორიული ურთიერთობის შედეგია ქრისტიანიზაციის დროს.

მაინც სად უნდა ვეძიოთ, ქართული ანბანის ფესვები? ივ. ჯავახიშვილის აზრით, მცირე აზიაში. დეტალური ანალიზის გზით მეცნიერი მივიდა იმ დასკვნამდის, რომ ქართული ანბანი გენეზისურად უკავშირდება ფინიკურ-სემიტური ანბანის სისტემას და ამ დებულების ნათელსაყოფად მას დამაჯერებელი ფაქტები მოყავს, რომლებთან შედარებით ნებისმიერი პიპოთება თუ დსკვნა აზრს ქარგავს. აქედან გამომდინარე, იგი სრულიად სანდო წყაროდ ითვლება.

დ. ტუნაძე

„ადამინებს სინ აფთ და ჰიტლერ კი მოუდებან,
გამოთხავიდებან.“ (წმინდა ალ)

შუამავალი პუდი

ადის ტომი წმინდა ნუპის (ნოეს) შვილის სახელს ატარებდა. ისინი იყვნენ მსხვილი, ტანმაღლალი ადამიანები და დიდხანს ცოცხლობდნენ. სადაც ისინი ცხოვრობდნენ იმ მხარის მიწა მოსავლიანი იყო, ამიტომ ირგვლივ სულ ბალ-ბოსტნები პქონდათ გაშენებული. ცნობილი გამოთქმა „ზღაპრული ბალუბი“ აქედან მომდინარეობს.

ადის ტომი ქვებს თლიდა და სახლებს აგებდა, რომელთა შორის ბალები და აუზები იყო განთავსებული, ამიტომ ყოველმხრივ თვალისმომჭრელად ლამაზი იყო იქაურობა.

ეს ტომი, რომელსაც ალლაპმა ბევრი წელი არგუნა, დროთა განმავლობაში გაამაყდა, გაყოფილდა, წყალობების სიმრავლემ მოატყუა და ამქვეყნიურობაში ჩაიძირა. მათ შორის ინტრიგები და უზნეობები გავრცელდა, ამიტომ რწმენას დასცილდნენ. წინაპრების თავსდამტყდარ წარდვნაზე აღარ დაფიქრდნენ და მისგან გაკვეთილი არ აიღეს.

რწმენას ისე დასცილდნენ, რომ ალლაპი დაივიწყეს, კერპები გააკეთეს და თაყვანისცემა დაუწყეს. უძლურების ჩაგვრა იწყეს და ულმობლებად, ტირანებად იქცნენ. სუსტ ტომებს თავს ესხმოდნენ, მათ ქონებას იტაცებდნენ, გასართობად საცოდავი ადამიანები შენობების ზედა სართულზე აკყავდათ და იქიდან ძირს აგდებდნენ. მათმა ტირანიამ იმ ფაზას მიაღწია, რომლის წარმოდგენაც შეუძლებელია.

პუდი ამ ტომთან მხოლოდ ნათესაობა აკავშირებდა. ცხოვრების სტილით კი ამათთან საერთო არაფერი პქონდა.

ის უმწიკვლო და წარჩინებული ოჯახის შვილი იყო. როცა ადის ტომის თავაშვებულობამ და ამბობმა უკიდურეს ზღვარს მიაღწია, უდიდესმა ღმერთმა ამ ტომისგან პუდი შუამავლად აირჩია.

იგი ზეშთაგონების შემდეგ იმ ადგილას წავიდა, სადაც მისი ტომი იკრიბებოდა და მათ ხმამაღლა მიმართა:

„ჩემო მოდგმავ! ალლაპს მონა-მსახურება გაუწიეთ! თქვენ არ გყავთ მის გარდა ღმერთი. ისევ არ ფრთხილობთ?“ (სურა „პუდი“, აიათი 65).

„ჩემო მოდგმავ, ჩვენი ღმერთისგან მიტევება ითხოვეთ, მის წინაშე მოინანიეთ, რომ ციდან (წვიმა) უხვად მოგევლინოთ და თქვენს ძალას ძალა დაემატოს. ცოდვის ჩადენით (ალლაპისგან) სახე არ მიატრიალოთ!“ (სურა „პუდი“, აიათი 52).

პალჯანი, რომელიც ტომის მბრძანებელი იყო, ოქროსგან დამზადებულ ტახტზე იჯდა. იგი გაბრაზდა და პუდს უთხრა: „პუდ, საცოდავო, მიუხედავად იმისა, რომ ჩვენ ამდენად მრავალრიცხოვანი და ძლიერი ხალხი ვართ, შენ თვლი, რომ ჩვენზე აღმატებული ხარ? შენ არ იცი, რომ მხოლოდ ერთი ადამიანი ხარ? რომ ამქვეყნას ერთი ბავშვი ევლინება?“ ტომმაც ერთხმად

„უთხრეს: პუდ, შენ ჩვენთვის აშეარა სასწაული არ გიჩვენებია; ჩვენ შენი სიტყვით ჩვენს ღმერთებს არ მივატოვებთ და შენსას არ ვირწმუნებთ!“ (სურა პუდი, აიათი 53).

პუდი მისი ქადაგების უშედეგობამ, ტომთა სიჯიუტემ ძალიან დაამწუხერა. ხელები აღაპყრო და უდიდეს ღმერთს

შეევედრა. ამის შემდეგ დმერთმა ამ ტომის ქალებს ბავშვების გაჩენის შესაძლებლობა წაართვა. ეს გაფრთხილება იყო, რაც ათ წელიწადს გაგრძელდა.

ბოლოს იძულებული გახდნენ ჰუდონ მისულიყვნენ, მაგრამ ჯერ კიდევ წინდაუხედავად იქცეოდნენ. ამ სასწაულის მიუხედავად, რომლის მოწმეც თავად იყვნენ, უთხრეს: „შენ ჩვენ სასწაული გვაჩვენე!“ მათ შეურაცხყოფითა და აბუჩად აგდებით ტანჯვის მოვლენა სთხოვეს:

„შენ იმისთვის მოხვედი, რომ ჩვენი დმერთებისგან მიგვატრიალო? მოდი, სიმართლის მთქმელთაგანი იყავი და რომ გვემუქრები, ის (სატანჯველი) თავს დაგვატეხე!“ (სურა „აპქაფი“, აიათი 22).

ამის გამო წყაროები დაშრა, ის ზღაპრული ბაღები გაყვითლდა და განადგურდა, იმ მსხვილი აგებულების ადამიანებს საჭმელი ენატრებოდათ.

ჰუდმა ისინი კვლავ შეკრიბა და რჩევა მისცა: „ალლაჰისგან მიტევება ითხოვეთ!“ მაგრამ მიუხედავად გაჭირვებისა, კვლავაც არ მოინანეს და ერთდმერთიანობა არ აღიარეს.

ამის შემდეგ ცაზე დრუბლები გამოჩდა. ადის ტომს გაუხარდა: გაწვიმდებაო, მაგრამ ეს ტანჯვის მომასწავებელი დრუბლი იყო.

წმინდა ჰუდმა ბოლოჯერ გააფრთხილა: „ირწმუნეთ!“ მას უნდოდა სატანჯველისგან ეხსნა, მაგრამ ისინი ვერაფრით გამოფხიცლდნენ.

საბოლოოდ, ქარი გაძლიერდა იმდენად, რომ ქარიშხალი ხეებს ძირიანად გლეჯდა. გრიგალი უფრო და უფრო

ძლიერდებოდა. ადამიანებმა ჰაერში კალიებივით ხტომა დაიწყეს. ცაში რომ არ აფრენილიყვნენ, ტანსაცმლის კალთები ერთმანეთს გადააბეს და რგოლი გააგეთეს, მაგრამ ეს გამოსავალი არ იყო. ქარს ცაში აქლემებიც კი აპქონდა, ადამიანები სახლებიდან ისე გამოჰქონდა, როგორც ჩალის დეროები. ქარი ქვიშის გროვას ზევიდან აყრიდა და ცოცხლად მარხავდა მათ. ასე გაგრძელდა შვიდ დამესა და რვა დღეს. ამ ღვთიურ სატანჯველს წმინდა ჰუდი და მონოთეისტური რწმენის მიმდევარნი გადაურჩნენ. გრიგალი დაუმორჩილებლებს დაატყდათ თავს.

ადის ტომი რომ განადგურდა, ჰუდი მორწმუნებთან ერთად მექაში მივიდა და გარდაცვალებამდე იქ დარჩა.

წმინდა ჰუდის სასწაულები

1. უდიდესი დმერთის ძალით, საითაკენაც სურდა ქარს იქით აბრუნებდა მიუხედავად ამ სასწაულისა, მისმა ტომმა მაინც არ ირწმუნა, რისთვისაც იმავე ქარით განადგურდნენ. უკრანში ეს ქარი „საშინელ ქარადაა“ წოდებული.

2. შალი, აბრეშუმი, დახვეული ძაფის მდგომარეობაში მოჰყავდა.

3. ძლიერი წვიმების დროს მგზავრობა რომ ფერხდებოდა, მისი ვედრებით გზებზე თავშესაფრები ჩნდებოდა. ადამიანებს შეუფერხებლად შეეძლოთ მგზავრობა.

მ. სმალაძე

ურალ ჰინწე და ფიქრი, რად ჩამოვლება ჲალადა?“ (ჭურ)

ქალები – ტყვეები ბორკილების გარეშე

თემა თანამედროვე კოსმეტიკის შესახებ ახალი არ არის, მაგრამ შეხედულება მამაკაცის მხრიდან მას ახლებურად გააშუქებს. თავდაპირველად მინდა თქვენი ყურადღება მივაქციო იმ გარემოებას, რომ ჩემი შეხედულება შესაძლებელია არ მოეწონება ბევრ ქალბატონსა და გოგონას, მაგრამ მე არ დამისახავს მიზნად ვინმეს წყენინება. დასაწყისშივე გეტყვით, რომ წინააღმდეგი ვარ ქალების მიერ თანამედროვე კოსმეტიკით სარგებლობისა. ჩემი შეხედულებით, კოსმეტიკისათვის ფულის ხარჯვა, ეს არის მევახშეობის ეკონომიკის უგუნური კვება, ქალთა უხილავი ექსპლუატაციის თავისებური ინსტრუმენტი და საკუთარ ჯანმრთელობაზე ნებაყოფილებით ზიანის მიყენება. ამასთანავე ჩემი შეხედულებანი გამომდინარეობს კეთილი ზრახვებიდან. ჩვენ მეგობრული ოჯახი გვაქს, ჩემი მეუღლე და ქალიშვილები იზიარებენ ჩემს შეხედულებებს. ანალიზს ვუკეთებთ რა საზოგადოების მდგომარეობას, თვალყურს ვადევნებთ განქორწინების სტატისტიკას და შეიძლება გამოიტანო დასკვნა, რომ თანამედროვე ქალის შეგნება ორიენტირებულია მაცდური ფასეულობებისადმი და გამოკვებილია არასრულფასოვნების კომპლექსით. მე, როგორც ოჯახის უფროსი, მეუღლე, მამა, საზოგადოების წევრი, მინდა გავაფრთხილო ბევრი ადამიანი იმის შესახებ, როგორ ხიფათს ინახავს თავისთავში ერთი შეხედვით ჩვეულებრივი ქცევის დამყარებული ნორმები.

მაშ ასე, დავხატოთ ასეთი სურათი: ახალგაზრდა ქალი ეცდება იუოს თვალისმომჰრელად ლამაზი, (ნუ ჩავემიებით წვრილმანებს მსგავსი საჭიროებისა და მიზეზების შესახებ), სურვილი შეესაბამებოდეს მოდას ავალდებულებს მას მუდმივად შეავსოს კოსმეტიკური საშუალებების მარაგი. ფართე ცნობით კოსმეტიკა ეს არის პრეპარატები, რომლებიც ფერს, სუნსა და ფორმას უცვლიან ადამიანის ისეთ ორგანოებს, როგორიცაა კანი, ფრჩხილები და თმები, ხდის მათ უფრო „ლამაზსა“ და „მიმზიდველს“. ქალთა დროის მნიშვნელოვანი ნაწილი გადის სილამაზის სალონებში, მოდისა და მაკიაჟის სახლებში. ხოლო თავისი დროის მეორე ნაწილს ის უთმობს ძვირადდირებულ ექიმებთან შეხვედრას, რომლებმაც უნდა დაამშვიდონ მისი ფსიქიკა და მოუქებნონ პრობლემიდან გამოსავალი, რომლებიც დაკავშირებულია ცხოვრებისადმი უკმაყოფილებით, გაუწონასწორებლობითა და სხვა მიზეზებით. დღევანდებული გაგებით გალამაზებული და ფერ-უმარილ წასმული ქალი, შეზღუდული და დამახინჯებული მსოფლეველობის შედეგად, იძულებულია დაფაროს თავისი განსაკუთრებულობა, რომელიც შეიძლება ჩაითვალოს „ნაკლოვანებებად“ და შეიძინოს ან განადიდოს ხარისხი, ჩათვლილი „ჟპირატებობად“. ე. ი. ის ეცდება არ გამოიყურებოდეს ისეთად, როგორიც არის სინამდვილეში. ქალებს, მოქმედთ მსგავსი თვისებებით, აქვთ ორი სახე:

ჭეშმარიტი, რომელსაც ცდილობს დაფაროს; **ფიზიკური,** ფსიქოლოგიური და მოჩვენებითი, რომლის დემონსტრირებასაც ეცდება ის. ასეთ წინააღმდეგობას თავისთავად მოაქვს განსაზღვრული მოუსვენრობა და დაძაბულობა. უპირველეს ყოვლისა ქალი კარგავს თავისთავში სიმტკიცესა და თვითპატივისცემას. ორპირობა წარმოშობს მისი სულის ეროზირებას. მისი მეორე ნატურა მუდმივად იმყო-

გააჩნია უკმაყოფილების გრძნობა. სახლში ქალი ხშირად დადის მოძველებული ხალათით ქმრის წინაშე, მაგრამ გამოდის რა ქუჩაში, განიცდის მორთულობისა და ფერ-უმარილის წასმის მოთხოვნილებას გარეშე პირთა თვალისოფალის. შემდგომ რამდენიც არ შეეცადა დაემტკიცებინა ვიღაცისთვის, რომ მას „სუფთა გული“ და „კეთილი ზრახვები“ ამოძრავებს, თვითონაც კარგად ხვდება, რომ ასეთი ქცევა

ფეხა შიშსა და მოუსვენრობაში, ეშინია თავისთავის აღმოჩენისა. აღელვებს ის, რომ მის მიერ დაფარული (შენიდბული) სახე შეიძლება აღმოჩენილი იქნეს. სხვა მხრივ, მისწრაფებას „იყო ლამაზი“, „მიიქციო ყურადღება“ არა აქვს საზღვარი და ზომები. რამდენიც არ უნდა გაალამაზოს მისი მეორე სახე, ის ბოლომდე არაა დარწმუნებული იმაში, რომ საკმარისად კარგად გამოიყურება და იპყრობს გარშემომყოფთა ყურადღებას. ამიტომ მუდმივად

არ მიეკუთვნება პატიოსან სიტყვასა და წესიერებას. რას გააკეთებ, მის გრძნობაში შეღწეული ზიანი, აზრები და კომპლექსები ავალდებულებს მას იცხოვროს წინააღმდეგობრივად, თანაც შეგნებულად, თანამედროვე ქალი მაკიაჟისა და მოდის მსხვერპლია. ირთვება რა, უარს ამბობს ყურადღების უფლებაზე მხოლოდ ქმრის მხრიდან, ის ეძებს მისადმი ინტერესის აღძგრას საკუთარი ოჯახის საზღვრებს გარეთ. ამისათვის ეცდება უფრო მეტად წაის-

ვას ფერ-უმარილი და ჩაიცვას ძვირადღირებული ტანისამოსი. ამ გზას კი მივყავართ მატერიალურ გაჭირვებამდე, განსაკუთრებით კი ეს ხდება დაბალშემოსავლიან მცხოვრებთა ფენაში. ხშირად ესაა მიზეზი ოჯახური და პირადული პრობლემებისა. შედეგად იმისა, რომ წამხდარი საზოგადოება ეცდება არასწორად განალაგოს ფასეულობათა სისტემა, აფასებს ქალს გარეგანი შეხედულებით, ის იწყებს ქმრის, თავის ოჯახის და მასში არსებული მდგომარეობის შეუფასებლობას, რაც იწვევს ისეთ პრობლემებს, როგორიცაა შეუგუებლობა, განქორწინება და ფსიქიკურად ტრამპირებული ბავშვები. ქალი ეჯიბრება ნაცნობებს, მეზობლებსა და მეგობრებს მოდაში, ატყუებს ქმარსა და ოჯახს იმისათვის, რომ მოიპოვოს ფული კოსმეტიკისათვის, ჩართული იყოს სხვა მსგავს წინააღმდეგობებში და შეიძლება იქცეს ორგულ პიროვნებად. რადიო, ტელევიზია და პრესა, რომლებიც ასრულებენ კოსმეტიკური წარმოების მარჯვენა ხელის როლს, თავისი რეკლამებით, განცხადებებითა და სხვა მეთოდებით „ატყვევებენ“ ქალთა ტვინს, შთააგონებენ, რომ მაკიაჟის საშუალება წარმოადგენს უფრო საჭირო ნივთს, ვიდრე პური და წყალი. შემდგომ მათ მართლაც უნდღებათ მოთხოვნილება მისდიონ მოდასა და მაკიაჟს უფრო მეტად, ვიდრე იზრუნონ საჭმელ-სასმელზე. აკეთებენ რა ყოველივე ამას, ისინი თითქოსდა ანაწევრებენ ქალს დროის, მდგომარეობის და სხეულის ნაწილების მიხედვით. თავდაპირველად გამოყოფენ ქალის სხეულის ნაწილებს, რომლებიც განსაკუთრებით იზიდავს მზერას: სახე, თვალები, ტუჩები, წარბები, წამწამები, თმები, ხელები,

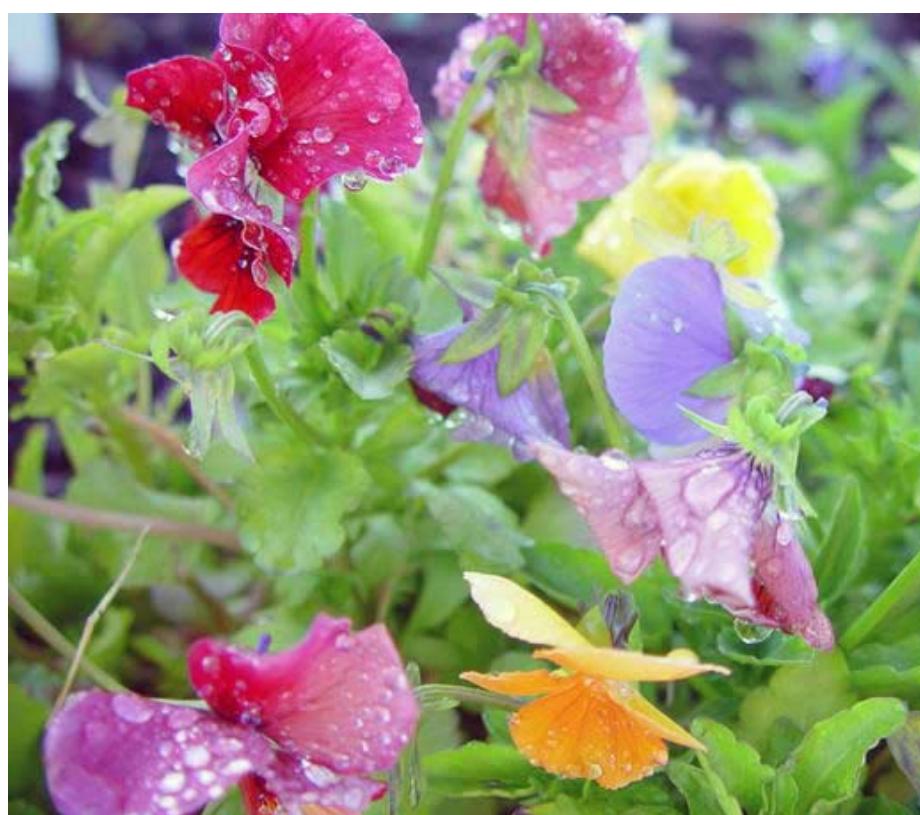
ფეხები, ფრჩხილები, თითოეული მათგანი იხატება ცალ-ცალკე. შემდეგ დღე-დამის განმავლობაში იყოფა დროის მონაკვეთებად: დღე და დამე, დილა, შუადღე და საღამო. დროის ამ მონაკვეთებში საჭიროა წაისვას ესათუ ის სახის კრემი, კრემის ნიღაბი ან კიდევ გაიკეთოს დილისა და საღამოს მაკიაჟი. შემდგომ იწყება წელიწადის დროების დანაწილება: ცალკე განიხილება გაზაფხული, ზაფხული, შემოდგომა და ზამთარი, როდესაც საჭიროა უპირატესობა მიანიჭო ამათუ იმ ფერს, სახესა და ხარისხს... ასეთი დაყოფისა და დანაწევრების დროს ქალი კარგავს თავის ადამიანურ თავისუფლებას. გამოდის რა საკუთარი ნებაყოფილებისა და ინიციატივის ჩარჩოებიდან, იგი იძულებულია ჩაიცვას ერთ-ერთი თარგიანი შაბლონი (ქადალდზე გამოყვანილი ნიმუში ტანსაცმლის გამოსაჭრელად). სხვებმა კი მის მაგივრად გადაწყვიტეს რაუნდა ატაროს, რითი შეიღებოს ტუჩები და თვლიან, რომ „ის ამის დირსია“. მაშა ასე, თვითონ მას არ სურს რა ეს, თავისუფალი ქალი ხდება ტუხადი. თავიანთ საქონელზე მოთხოვნილების გაზრდის მიზნით, კოსმეტიკის მწარმოებლები მასობრივი ინფორმაციის სხვადასხვა საშუალების დახმარებით უშვებენ მოდის დემონსტრირებას ამათუ იმ პროდუქტებზე. შედეგად კომპლექსირებულთა ცხოვრებას, ორიენტირებულს მეორეხარისხოვნობაზე, გადააქცევს ქაოსად. საზოგადოება თანდათანობით კარგავს სწორ ორიენტირს, ივიწყებს იმის შესახებ, რომ სინამდვილეში ადამიანში ფასეულია არა სიმაღლე, სახის ლამაზი ნაკვთები, არამედ მისი სულის, ხასიათისა და ქცევის სილამაზე. როგორიც შექმნა

დმერთმა ადამიანი – შავგრემანი ან ქერაომიანი – უკეთესია ასეთივე იყოს ის. არავის არა აქვს უფლება იმსჯელოს სხვაზე თვალის, ცხვირის ზომისა და სიმაღლის გამო. მაგრამ უოველი მათგანი თავისი ნების ჩარჩოებში მოქცეული, პასუხისმგებელია თავისი გრძნობების, აზრებისა და ქმედებებისა. მაგრამ ჩვენში შექმნილია გარემო, რომელშიც უპირატესობას ანიჭებენ მათ, ვინც ლამაზია სხეულით, თუნდაც მას სულიერი სამყარო ჰქონდეს დამახინჯებული. საზოგადოებას ასეთი არასწორი აზროვნების მიზეზით, განსაკუთრებით კი ქალებს, იმის მაგივრად რომ მისდიონ სხვადასხვა მორალურ და კულტურულ ფასეულობებს, მათი სულიერი სამყაროს გამლამაზებელს, ისინი უპირატესობას მაინც ლაქებს, საღებავებსა და მორთულობებს ანიჭებენ. ისინი იძენენ არაბუნებრივ ჩვევებს თაღლით ვაჭრების მსგავსად, რომლებიც ეცდებიან გაყიდონ გაფუჭებული საქონელი ლამაზი შეფუთვით. დღეს არც ერთი მამაკაცი არ შეგითანხმდება იმაზე, რომ ვიდაცამ თქვას ცუდი სიტყვა მისთვის ახლობელ ქალზე. მაგრამ როგორი საოცრებაა, რომ მსგავს მგრძნობელობას არ ავლენს ავი თვალი. გამოდის რა სახლიდან თავით ფეხებამდე მორთულ-მოკაზმული ქალი ან გოგონა, რათა ქვენოს სხვებს ლამაზად, თავისი გარეგნობით აცხადებს: „ხალხო, შეხედეთ როგორი ლამაზი და შესახედავი ვარ, მიმიღეთ მე...“ მსუბუქად რომ ვთქვათ, ასეთი ქცევა პროვიციონებს თვალის გარევნილებას. მაგრამ მსგავსი გარემოება არ აღელვებს თვითონ მას, მის მამას, ბიძას, მმას, მეუღლეს, ბავშვებს, მეგობრებსა და ნაცნობებს... ეს ცალკე თემაა. ავი მზ-

ერისგან ისე იტანჯებიან სულიერად, ფიზიკურად ქალები და გოგონები, რომ თვითონაც კი ვერ ამჩნევენ ამას. ამასთანავე ნებისმიერი კოსმეტიკა ჯანმრთელობისათვის საზიანოა. კოსმეტოლოგიამ მეოცე საუკუნის დასაწყისში შეიძინა მომხრეების დიდი რიცხვი და გაზარდა მოთხოვნილება ასტრონომიულ რიცხვებამდე მოდისა და მაკიაჟის საქონელზე. ამასთანავე შეიმჩნევა კანის სხვადასხვა დავადებისა და ალერგიული რეაქციების მეტისმეტი ზრდა. ალბათ ამ მიზეზით სამედიცინო ლიტერატურაში მეოცე საუკუნე დასახელებული იქნა „ალერგიის საუკუნედ“. უქველია, კოსმეტიკით გამოწვეული ავადმყოფობა არ შემოიფარგლება კანის ალერგიული გამოვლინებით. საჭიროა ვილაპარაკოთ ხიფათის მთელ ჯაჭვზე, მოწამვლისა და სიბრმავიდან დაწყებული, შემდგომ გაგრძელებული ადამიანის ორგანიზმში ბევრი სისტემის მოშლილობის, დარღვევასა და კანის კიბოს ჩათვლით. რამოდენიმე წლის უკან არსებობდა წარბებისა და წამწამების შესაღები პრეპარატი, სახელწოდებით „ლაშ ლური“. მისი წარმოების შემადგენლობაში არსებული პარაფინორებული დიამინი, როგორც მოთხოვნილია სამედიცინო ლიტერატურაში, გახდა ჩვიდმეტი ადამიანის სიბრმავის მიზეზი. შემდეგ ეს საღებავი ამოღებული იქნა წარმოებიდან, მაგრამ წარმოებული პარაფინირებული დიამინი დღემდე გამოიყენება თმის საღებავებში. ამ საღებავის მოხვედრამ თვალებში, განაკაწრებსა და ჭრილობებზე შეიძლება მიგვიყვანოს ბალიან სამწუხარო შედეგებამდე. წარმოებული პარაფინირებული დიამინი აგრეთვე პროვიციონებს ალერგიულ რეაქციებს, რომ-

ლებიც ჩნდება ეგზემის სახით პირზე, ჭურებსა და ყელზე. როგორც ცნობილია ადამიანის სხეულის თერმორეგულირებად ფუნქციასა და ერთ-ერთ ბუნებრივ დამცველს წარმოადგენს ოფლიანობა. გამწმენდი ოფლისა და შესაბამისად სუნის გამოვლინება წარმოადგენს ნორმალურ პროცესს. მაგრამ ამ ფუნქციის მოშლა და დარღვევა არა მარტო სახიფათოა, არამედ არაბუნებრივიცაა. საოფლე ჯირკვლების დარღვევა შეიძლება შევადაროთ ადამიანის შარდგამომყოფ და ქალაქში კანალიზაციის თავდაცობილ სისტემას. განსხვავება შეიძლება იყოს მხოლოდ მისი მასშტაბებისა და ხარისხის მნიშვნელობის თვალსაზრისით. სამწუხაროდ გვიწევს იმ ფაქტის კონსტანტირება, რომ სახელდობრ დიდ ყურადღებას აქცევენ და ფართოდ სარგებლობენ დღეს არსებულ კოსმეტიკურ საშუალებებს – დეზოდერ-

ანტებს. მის შემადგენლობაში არსებული ალუმინის მარილი გავლენას ახდენს წყალბადის ატომზე, პროტეინის მოლეკულების მაკავშირებლებზე, იწვევს კანზი პროტეინის დალექვასა და საოფლე ჯირკვლების დახშობას. იმავდროულად პროტეინების ნაწილის დარღვევა ქმნის პირობას კანის გაღიზიანებისათვის. დამტკიცებული იქნა, რომ საღებავის ხელოვნური დაჟანგვა იწვევს ალერგიას, პ - ფენილენ დიამინი აკრძალული იქნა გამოყენებისათვის სკანდინავიის ქვეყნებში. კოსმეტიკური პრეპარატები გამოყენებული თმის მოსაცილებლად ქიმიური გზით ანადგურებენ და ხელს უწყობენ მის ცვენას. ამასთან დაკავშირებით საჭიროა ვილაპარაკოთ სერიოზულ ხიფათზე. კანი და თმებიც შესდგება პროტეინებისაგან. ამიტომ თმის ჩაფუშვისათვის ნასარგებლი ქიმიური საშუალება იმავდროულად არღვევს კანის საფარს. თმის გაფეროვნებისათვის ნასარგებლი წყალბადის ზეჟანგი ხელს უწყობს თმების ტეხასა და მისი ძირების რღვევას. პარიკმახერებისათვის კი ის წარმოქმნის ისეთ პროცესიულ ავადმყოფებს, როგორიცაა ასთმა და ეგზემა. სხვა მხრივ არსებობს უამრავი პრეპარატი, რომელიც შექმნილია თმის კვებისთვის, რომელთაგან ვერც ერთმა ვერ შეძლო ლოკალურად უზრუნველეყო

თმების კვება და ზრდა. ინგლისში ამოხსნეს, რომ პარფიუმერია წარმოადგენს მეტისმეტად ძლიერ ფოტოალერგიული რეაქციის მიზეზს. ამასთან დაკავშირებით ჩატარებული ტესტირების შედეგად კანის დაავადების მქონე პაციენტთა შორის აღმოჩენილი იქნა კოსმეტიკისადმი ინდივიდუალური მგრძნობელობა. სხვა სიტყვებით, ნათელი გახდა, რომ ამ ავადმყოფობის მნიშვნელოვანი ნაწილი პროვოცირებული იყო კოსმეტიკით. თხევადი კოსმეტიკა იძლევა მოწამვლის დიდ ალბათობას. დამტკიცებულია, რომ ფრჩხილების ლაქი, რომელიც წარმოადგენს აგრეთვე კოსმეტიკის ერთერთ სახეს, იწვევს ნევრალგიის წარმოშობას. ტოლუოლი (არომატული თხევადი ნახშირწყალბადი; იყენებენ ფეთქებადი ნივთიერებების, საღებავების, სამკურნალო პრეპარატების წარმოებაში), რომელიც აუცილებელია ლაქის შესქელებისათვის, წარმოადგენს ნევრალგიის მიზეზს და იმავდროულად შეუძლია ზიანი მიაყენოს თირკმლებს. სხვა მხრივ, ფრჩხილების მტვრევის ადგვეთისათვის გამოყენებული საშუალება და ლაქების მოსაშორებელი აცეტონიანი სითხე სრულიად საზიანოა ჯანმრთელობისათვის. მაგალითად აცეტონის შემადგენლობაში არსებული ბენზოლი წარმოადგენს კანცეროგენს (ავთვისებიანი კიბო). თუ ამ ყველა საზიანო ელემენტებს დავუმატებთ მაკიაჟის უგუნურ წასმასა და ცუდი კოსმეტიკით სარგებლობას, მაშინ შედეგი ცხადია. კანის საფარი შთანთქავს მიკრობებს, თანდათანობით შრება და უდროოდ ბერდება. მაგრამ საქმე ამით არ მთავრდება და იმისათვის, რომ დავფაროთ ცუდი შედეგები, წავისვათ მეტად ინტენ-

სიური მაკიაჟი და შედეგი გვექნება კიდევ უფრო სამწუხარო. კოსმეტიკის მწარმოებლებიც კი ამტკიცებენ, რომ მას ადამიანის ჯანმრთელობისათვის სარგებლობა არ მოაქვს. ავადმყოფობა მიღების წინ, ხოლო მედიცინა მისდევს უკან და ვერანაირად ვერ ახერხებს მასზე დაწევას. ჩატარებული გამოკლევებით, ზოგიერთი კოსმეტიკური საშუალება ხელს უწყობს დროებით მოშლილობას, უმეტესი კი იწვევს ქრონიკულ დაავადებებს. ზოგიერთი მათგანი აღმოცენდება ძალიან მაღვ, ზოგის განვითარების დროის დადგენა კი შეუძლებელია, რადგან ხანგრძლივი დროის განმავლობაში ვითარდება.

დასასრულს მინდა ვთქვა, რომ მე არა ვარ წინააღმდეგი იმის, რათა ქალები უვლიდნენ თავისთავს. საპირისპიროდ ორივე ხელით „დიახ!“ ნუ შევნიდავთ საკუთარ გარეგან ნაკლოვანებებს ტონალური კოსმეტიკით, არამედ ფაქტიზად, ხაზგასმით ავღნიშნოთ დირსება. აი რის სწავლაა საჭირო. სულიერი ჰიგიენის და პირადი ფიზიკური წესვების გაფრთხილება მოგვცემს დაუყოვნებლივ შედეგს: „ადამიანი იწყებს შიგნიდან ნათებას... შინაგანი სილამაზე იქცევა გარეგან სილამაზედ... და არაა ამისათვის აუცილებელი დახარჯო საკუთარი სიცოცხლე გარეგანი სილამაზის შესანარჩუნებლად, თუ ყურადღებას მივაქცევთ მხოლოდ შინაგან სილამაზეს, მაშინ გარეგანი თავისთავად მოვა...“

ავტორი: აიშა კამილოვა

თარგმნა: გ. ხოზრევანიძემ

„სწორი კომპიუტერი და მობილუს“ (ქართველი და ლაზენი)

უფრთხილდით კომპიუტერს!

მეცნიერებმა და ასკვენეს, რომ იმ ბავშვების უდიდესი ნაწილი, რომლებიც დიდ დროს კომპიუტერთან ატარებენ, ბნედით ავადდებიან და სიცოცხლეს თვითმკვლელობით ამთავრებენ.

ეპილეფსიას იწვევს კომპიუტერთან ხანგრძლივი ჯდომა. რა თქმა უნდა,

ში ნერვული და ავადებანი. მოზარდი ხდება გულჩათხობილი, ნაკლებად კომუნიკაციელური, ვერ პოულობს თანატოლებთან საერთოს, უხილავ პარტნიორთან – ინტერნეტთან კონტაქტის შემდეგ უჭირს რეალურ ადამიანებთან ურთიერთობა, არ იცის, როგორ დაუმალოს სინამდვილეს, ეძაბება ნერვული სისტემა, სწრაფად იღლება. ფსიქიკურად გაუწონასწორებელია. აღნუსხულია თვითმკვლელობის შემთხვევები, რომლის მიზეზი გახდა ინტერნეტთან ხანგრძლივი მუშაობა.

ასაკოვანი ადამიანისთვის კომპიუტერთან რამდენიმე საათით ჯდომაც კი საშია; ადვილი შესაძლებელია, რომ იგი სულიერად და ავადდეს, დაუქვეითდეს მეხსიერება, მხედველობა. ყოველი მეორე კომპიუტერის მოყვარული საჭიროებს სამედიცინო დახ-

უველა ბავშვი არ ავადდება. სწორება ვითარდება მაშინ, თუკი მოზარდს რაიმე თანდაყოლილი მანკიერება აქვს.

მშობლებს უხარისათ, როცა შინ, კომპიუტერთან მჯდარ შვილს ხედავენ – ბავშვი ქუჩის მავნე გავლენას მოვწყვიტეთ, მაგრამ ეს სულაც არ არის დიდი ბედნიერება. ვაის გავეყარე და უის შევეყარეო, – ისე გამოდის. მსოფლიოში კატასტროფულად იზრდება ქუჩას გამორიდებული და კომპიუტერთან დამეგობრებულ ბავშვებ-

მარებას.

როგორც გაირკვა, ინტერნეტს შეუძლია კიდევ ერთი უდიდესი უბედურების მოტანა – უცოდინარობა. განვითარებული კომპიუტერული ტექნიკა ბავშვს აზარმაცებს. მას ადარ სჭირდება წიგნში ჩახედვა, ცნობების ქექვა. დილაკზე თითის დაჭერით ეკრანზე გამოჩნდება არა მარტო საჭირო ცნობა, არამედ მთელი რეფერატი.

ლ. ზოიძე

„ამ ანსების უფრო ძვიროსი ჩამ, კიდევ ალლაჰშე უდიდესი“
 (წმდის)

მორწმუნის თავშესაფარი

ლოცვა – ესაა ღმერთთან განმარტოება. ალლაჰთან უშუალო საუბრისას მორწმუნე მიმართავს მის გამჩენს თავშესაფარსა და დაცვას. ასეთ პირადულ და გულითად კავშირს შემოქმედთან ადამიანი მიჰყავს თავისი უძლურების გაგებამდე მისი უზარმაზარი ძალის წინაშე. ამის გამო, უზენაესის საჭიროებით, ადამიანები მიმართავენ მას გულითადი ლოცვებით, სიყვარულითა და გულწრფელი შეთვისებით და ამგვარად თავვანს სცემენ თავიანთ შემოქმედს. აიათებით ალლაჰის შუამავალი მოგვმართავს: „...ჩემი მძრძანებელი არ იზრუნებს თქვენზე, თუკი თქვენ არ მიმართავთ (მას)…“ (სურა „ფურყანი“,

აიათი 77). ეს იმას ნიშნავს, რომ ადამიანს ლოცვის გარეშე არ აქვს ფასი თავისი შემოქმედის წინაშე. ყველა ერს ალლაჰი უგზავნიდა თავიანთ შუამავლებს, უწყობდა მათ სხვადასხვაგვარ განსაცდელს და ავადებდა სხვადასხვა სენით, რათა მათ მიემართათ მისოვის ლოცვით. „და შენამდე (მუჰამმედ) ჩვენ ვაგზავნიდით ადამიანებთან შუამავლებს და ვაგდებდით სასოწარკვეთილებაში (ე.ი. ხალხს), უბედურებასა და გასაჭირში...“ (სურა „ენამი“, აიათი 42) ერთი სიტყვით, უზენაესს სურს, რომ ყველა ქმნილება ხოტბას ასხამდეს და მიმართავდეს მას თხოვნით. ამრიგად, ლოცვა, ერთი მხრივ თითქოს სარკ-

მელია ალლაპტის მიერ თავისი მონა-
მსახურისთვის გახსნილი, მეორე მხრივ
— კიბე, აშენებული ადამიანის მიერ
ამ სარკმელთან მისაღწევად. ალლა-
პტი მოუწოდებს კაცობრიობას ირწმუ-
ნოს თავისი შემოქმედისა: „როცა შენ
(მუპამმედ) შეგვეკითხებიან ჩემი მონა-
მსახურები ჩემზე, უპასუხე: მე ახლოს
ვარ და ვუპასუხებ მლოცველის მო-
წოდებას, როცა ის მომიხმობს. დაე, მათ
უპასუხონ ჩემს მოწოდებას რწმენით,
სჯეროდეთ ჩემი, შეიძლება დაადგნენ
ისინი ჭეშმარიტების გზას.“ (სურა „ბა-
ყარა“, აიათი 186).

ლოცვა ნიშნავს გულწრფელი კავ-
შირის დამყარებას სამყაროს მპრანე-
ბელთან, სულიერ ცხოვრებას. ადამი-
ანისთვის, ვისაც აქვს შესაძლებლობა
დაინახოს და იგრძნოს გულით, ალლა-
პტის არსებობა ისევე უდავო და ბუნე-
ბრივია, როგორც, მაგალითად, მზის
სითბო და ვარდის სურნელი. როგორც
მცენარეები იკვებება მზის ენერგიით,
ასევე მორწმუნეც ცხოვრობს თავისი
ლოცვითა და ალლაპტისაგან ლებუ-
ლობს დალოცვას.

ლოცვა — ესაა შემოქმედის მიმართ
თაყვანისცემა. ალლაპტის შუამავალი
ამბობდა: „ლოცვა არის თაყვანისცემის
არსი“ (თირმიზი, დეავათი, 1). მისი მეშ-
ვეობით ადამიანები იძენენ სიმშვიდეს,
ტანჯულები შეიგრძნობენ შვებას,
სნეულები იკურნებიან.

ვედრება — ესაა თხოვნა, მიმართვა
უზენაესისადმი, ეს გულმოდგინე შრო-
მაა ყველა ფიქრისა და გრძნობის კონ-
ცენტრირებისათვის. მაგრამ მოცემული
ძალისხმევის განხორციელება შეუძლე-
ბელია მხოლოდ გონებისა და რაღაც
დასკვნის გარეშე, ეს შესაძლებელია
სიყვარულითა და გულით. მოქმედია
ის თხოვნა, რომელიც გამსჭვალულია

მოკრძალებით და არა მაღალფარდო-
ვანი სიტყვების წარმოთქმით. ვედრება,
ადრინდელი მორწმუნების გამოთქმით,
ესაა „მურასალა“ (საუბარი). ჩვენი
დროის ენაზე — „კავშირი ჭეშმარიტე-
ბასთან“, ე.ი. ალლაპტან. ზუსტად ამი-
ტომ ალლაპტი მოუწოდებს მიმართონ
მას თხოვნით: „თქვენმა ღმერთმა გიბრ-
დანათ: მიხმეთ მე და დავაკმაყოფილებ
თქვენს ვედრებას. ჭეშმარიტად, ისინი,
ვინც არ მცემენ თაყვანს სიამაყის
გამო, დამცირებული შევლენ ჯოჯოხ-
ეთში!“ (სურა „მუმინი“, აიათი 60) და
ბრძანებს, რათა ხალხის მოთხოვნები
იყოს გულწრფელი: „მიმართეთ თქვენს
მბრძანებელს მორჩილად და ჩუმად.
ჭეშმარიტად, მას არ უყვარს ზღვარგა-
დასულები“ (სურა „აარაფი“, აიათი 55).

უზენაესი ალლაპტი უურანის მრავა-
ლი აიათით უხსნის ადამიანებს, რომ
მხოლოდ მას - შემოქმედს შეუძლია
დააკმაყოფილოს ყველა მათი თხოვნა.
ამიტომ ღმერთის მონა-მსახურის ენა
მუდმივად დაკავებული უნდა იყოს
ვედრებით, ხოლო გული — ალლაპტის
კმაყოფილებით.

თანამედროვე ტექნოლოგიური ცხ-
ოვრება თავისი ჭუჭყითა და ნარჩენ-
ებით, ხმაურითა და ამაოებით თითქმის
არ უტოვებს ადამიანს შესაძლებლობას
ერთი წამით მაინც დარჩეს საკუთარ
თავთან მარტო. ადამიანისთვის კი
აუცილებელია დასვენება, სტრესებისა
და დაღლილობისაგან განთავისუფლე-
ბა, რასაც ჩინებულად ახორციელებს
ლოცვით მიმართვა ალლაპტისადმი.
ცოტა თუ ვინმემ იცის, რომ გულწრ-
ფელად წარმოთქმული, დაუინებით
გამეორებული ლოცვები მწყალობლუ-
რად ზემოქმედებს ადამიანის ფსიქიკურ
და ფიზიკურ მდგომარეობაზე. მაგალი-
თისათვის, რომ შევადაროთ ერთმანეთს
ორი ჯანმრთელი ადამიანი ერთნაირი

გონებრივი განვითარებით, შეიმჩნევა, რომ მას, ვინც ლოცულობს, თვისებები კეთილი, წყნარი და მშვიდი ხასიათისა აქვს, ასევე ზეობრივ სხვა დადებით თვისებებს ავლენს ხშირად, ვიდრე ის, ვინც არ მიმართავს ღმერთს. მლოცავი ხალხი უფრო ამტანია ყოველგვარი უბედურებისა და უსიამოვნებისა. მორწმუნე, ლოცვის ზემოქმედების შედეგად იძენს უზარმაზარ გონებრივ და სულიერ ძალას. ერთი სიტყვით, შეიძლება თამამად მტკიცება, რომ ვედრება ეხმარება ადამიანს არანაკლებ, ვიდრე მისი თანდაყოლილი თვისებები და აღზრდა, ის აყენებს მის პიროვნებას განვითარების უფრო მაღალ საფეხურზე.

რაც შეეხება ავადმყოფებზე ლოცვის სამკურნალო ზემოქმედებას, ალექსის ქარელი ამბობს შემდეგს: „ლოცვა, სიტყვასიტყვით შეიცავს ფეთქებადი ძალის ზემოქმედებას, ლოცვის თერაპიული ეფექტის შედეგად შეიმჩნეოდა კიბოს, თირკმლების ანთების, სხვადასხვაგვარი წყლულისა და ტუბერკულოზის, ე. ი. თანამედროვე სახიფათო დაგვადებების სწრაფი განკურნვა. ასე რომ თავიდან – ტკივილი და წვალება და უცებ – გრძნობა, რომ შენ უკვე ჯანმრთელი ხარ!“

იგივე ეხება შიშსაც – ერთ-ერთ გრძნობას, რომელიც ჩადებულია ადამიანში შექმნისთანავე. მაგრამ არსებობს უზარმაზარი განსხვავება შიშისა, რომელიც დაფუძნებულია უზენაესის პატივისცემასა და დაფასებაზე და რაღაც უცნობის წინაშე პანიკური შიშის გამო. თვით ადამიანს არ შეუძლია მოაწყოს ცხოვრება ისე, როგორც მას სურს, შიშისა და საფრთხეების გარეშე. მაგრამ რათა მოასწოროს, მან უნდა მისდიოს ცხოვრების გარკვეულ წესებს. უპირველესად თავის ნებაზე

არ მიუშვას თავისი ფიზიოლოგიური საწყისი. ჩვენ ვალდებული ვართ ვიზუუნოთ მაღალზეობრივი სულიერი თვისებების გარდასაქმნელად. წინააღმდეგ შემთხვევაში, რელიგიური გრძნობების არქონა გამოიწვევს ჩვენი საზოგადოების ზნე-ჩვეულებების დაცემას. იქ, სადაც არ ლოცულობენ, ხდება თანდათანობითი გაუპიროვნება (ინდივიდუალური თვისებების დაკარგვა), სულიერების ჩაქრობა, რამაც საბოლოო ჯამში შეიძლება მიგვიყვანოს ზოგადსაკაცობრიო მორალის სრულ არქონამდე. ალლაპტზე ვედრება ახდენს ზეგავლენას არა მარტო მლოცველზე, არამედ მათზეც, ვინც იმყოფებიან მის ახლოს – მთელ მის გარშემომყოფებზე. ასეთი მიმართვა ყოვლისშემძლე ალლაპტისადმი – ესაა მორწმუნისთვის ლოცვაში მისი დასწრების შეგნება, ამრიგად, ვედრება – ესაა სულიერი კვება უზენაესისგან და არა გადატანილი შიშის გამო თავშესაფრის ძებნა.

ისევე როგორც ადამიანს სიცოცხლისთვის ესაჭიროება წყალი და ჟანგბადი, ასევე მის სულს არ შეუძლია არსებობა ალლაპტის დაუკმაყოფილებლად, ლვთაებრივ სამყაროსთან ადამიანს აკავშირებს მისი საკუთარი ვედრება. არასწორია მტკიცება, რომ ლოცვა სუსტებისა და თავისთავში ურწმუნოთა ხვედრია. ადამიანში დმერთის მოთხოვნილება ჩასახულია დასაბამიდან.

რელიგიური გრძნობები და ალლაპტის რწმენა ინტუიციისთან, ცოდნასთან, სილამაზის გრძნობასა და გონებაგახსნილობასთან ერთად აყალიბებს პიროვნებას. ნებისმიერი ჩვენგანის წარმატებები დაკავშირებულია ფიზიოლოგიური, სენსორული, სულიერი მონაცემების მიკვლევასა და მათ პარმონიულ განვითარებასთან.

გარეშე თუ შინაურ მტრებთან ბრძოლაში, რომელსაც მოაქვს ბოროტება, ადამიანისთვის ყველაზე ძლიერ იარაღად ითვლება ვედრება. ლოცვა აუცილებელია იმისთვისაც, რათა დაამარცხოს ინდივიდუალური სულმდაბლური ინსტიქტი – ცდუნება თავისი ჭკვიან-ეშმაკური ხრიკებით.

არსებობს ზოგიერთი წესი და აუცილებელი პირობები ვედრების განსახორციელებლად, რაზეც იქნება ალლაპის მიერ პასუხი გაცემული. რეკომენდირებულია, ნამაზის დამთავრებისას – ლოცვის სარიტუალო აუცილებლობით აღვავლინოთ ალლაპის შესაქები სიტყვები – ჰამდი (ქება-დიდება) და სალავათი წარმოვთქვათ შუამავლისთვის, რაზეც მოგვითხრობს ასეთი ჰადისი: „ერთხელ ალლაპის შუამავლმა დაინახა ადამიანი, რომელიც შეუდგა ლოცვას ალლაპზე-ჰამდის, ხოლო შუამავლზე სალავათის აღუვლინებლად და წარმოთქვა: „ამ ადამიანმა იჩქარა“. შემდეგ იხმო თავისთან და უთხრა: „როცა თქვენგან ვინდე ევედრება ალლაპს, დაუ, ჯერ შეაქოს ის, შემდეგ სალათი და სალამი მიძღვნას მე და მხოლოდ მას შემდეგ იღოცოს ისე, როგორც თვითონ სურს!“ (თირმიზი, დეავათი, 64).

ანდაც კიდევ: „მლოცავის მუდარა ალლაპის შუამავლისთვის ვედრების აღუვლინებლად დაეხვევა ჰაერში“ (მუნზირი, ათ-თარიბ უათ-თარსიბი, ტ. 3, გვ. 165). მაგარმ როგორც თვლის ავტორიტეტული მუფასირების (ყურანის განმმარტავი) უმრავლესობა, ვინც ითვალისწინებს მოცემულ ჰადისებს, შუამავლის დალოცვა ითვლება კარგ და ძლიერ ქმედებად, რომელიც წახალისებულია ისლამით, მაგრამ არ არის დაწესებული როგორც აუცილებლად შესასრულებელი.

რაც შეეხება პირობებს, სუფიზმის მიმდევრების მიხედვით, ისინი ორია:

1. დამშვიდება და გულით მორჩილება;

2. ნებადართული ქონება და კვება.

პირობები, რომელთა მეშვეობითაც მიღებული იქნება ალლაპის მიერ ვედრება, დაწვრილებით გადმოცემულია იმამ ალ-გაზალის წიგნში „იპია ულუმ-იდ დინი“ – რაც ითარგმნება როგორც „რელიგიური მეცნიერებების აღორძინება“. ნაწილობრივ, ის ამტკიცებს, რომ მიუხედავად იმისა, ვედრების აღსავლენად არ არსებობს განსაზღვრული საათი, მაინც დროის რაღაც მომენტები უფრო პეტილსასურველია მისთვის: ესენია წინასადღესასწაულო დღეები, რამაზნის თვე, პარასკევი, კვირის ნებისმიერი დღის განთიადისწინა დრო და ხუთი განსაკუთრებული დამიდან ყველა. ეს წმინდა დამეებია:

მევლუდი – შუამავალ მუკამმედის დაბადების დღის წინა დამე.

რეგაიბი – შუამავალ მუკამმედის მუცლად ჩასახვის დამე.

მირაჯი – შუამავალ მუკამმედის ალლაპთან ცად ამაღლების დამე.

ბარათის დამე – დამე, როცა ალლაპი შლის ბედის წიგნს და აძლევს შესაბამის მითითებებს ანგელოზებს თავისი შექმნილების სიცოცხლის ხანგრძლივობასთან დკავშირებით, მათ კვებაზე, ქმედებებსა და ქცევებზე.

ლაილიათ-ულ ყადრი – ბედისწერის დამე, ყურანის გარდმოვლენის დამე.

და არის განსაკუთრებული ადგილები დედამიწაზე, საიდანაც ცის ყველა კარი იხსნება ერთად, რათა მიიღოს მორწმუნეთა თხოვნები. მაგალითად,

მუსლიმანური მომლოცველების სამშობლოში: წმინდა ქააბა, არაფატი, შუამავლის მეჩეთი და ბევრი სხვა. რა თქმა უნდა, იჩქარო მხოლოდ მისკენ ლოცვის შესასრულებლად სრულიადაც არაა აუცილებელი, საკმარისია ყოველთვის გახსოვდეს, რომ ალლაჰი ყოვლისგამგონი და ყველაფრისმხედველია.

გაზალი გვირჩევს მივიღოთ სარგებლობა იმ დღეებიდან და გარემოებებიდან, რომელ დღეებში აღვლენილი ლოცვაც განსაკუთრებით წახალისდება ღმერთის მიერ მარხვის დროს, პარასკევს და, უბრალოდ, წვიმაშიც კი. ისლამის სწავლული მოგვიწოდებს შევტრიალდეთ ყიბლის მხარეს (მუსლიმანების ლოცვის მიმართულებით) – ქაბასკენ და ვედრების დაწყებისას, გაგშალოთ ხელები ხელისგულებით მაღლა – რაც გამომდინარეობს შუამაგალ მუპამმედის პადისიდან: „თქვენს მბრძანებელს შერცხვება დატოვოს თავისი მონა-მსახურების ხელები ცარიელი, იმ დროს როცა ისინი აღაპყრობენ ხელებს და სთხოვენ მას რაიმეს“ (თირმიზი, აბუ დავუდი).

ლოცვა საჭიროა წყნარად, მოკრძალებულად, ჩუმად, ე. ი. უხმაუროდ და ყვირილის გარეშე: „მიმართეთ თქვენს მბრძანებელს მორჩილად და საიდუმლოდ. ჭეშმარიტად, მას არ უყვარს ზღვარგადასულები“. (სურა აარაფი, აიათი 55). ამასვე ამბობს ალლაჰის შუამავალიც: „იხ, ვისაც თქვენ მიმართავთ ლოცვით, არ არის ყრუ და არ შემსმენი...“ (ბუჰარი, მუსლიმი).

ლოცვითა და თხოვნით ალლაჰზე მიმართვისას არ უნდა ვიყოთ ყოყოჩი და დიდგულა, კი არ გამოვიყენოთ სათამაშო სიტყვები, არამედ პირიქით, უნდა გვახსოვდეს, რომ ალლაჰი იქნება კმაყ-

ოფილი მხოლოდ იმ მორწმუნებისგან, ვინც გულწრფელი და მოკრძალებულია თავის მიმართვაში. ასეთ ადამიანზე აიათში ნათქვამია: „...ჭეშმარიტად, ისინი იჩენენ გულმოდგინებას კეთილქმედებებში, მოგვიხმობენ ჩვენ იმედითა და შიშით და არიან მორჩილი ჩვენს წინაშე“. (სურა „ენბია“, აიათი 90).

და სრულიად არ დირს მიმართვა დეკრიტისადმი უიმედოდ იმის გამო, რომ ის არ მიიღებს ვედრებას. „იღოცეთ იმედით, რომ ალლაჰი მიიღებს თქვენ ხმობას, ხომ იცით, რომ ის არ მიიღებს არაგულწრფელ და უგულისყუროდ შესრულებულ ლოცვას“ (თირმიზი) – ნათქვამია მუპამმედ შუამავლის პადისში.

ალლაჰის შუამავლის კიდევ ერთი გამონათქვამიდან გამომდინარე, ალბაზალი მოგვიწოდებს, ვიყოთ დაუინებული და მუდმივი ჩვენს მოწოდებებში უზენაესისადმი: „თუკი ადამიანი მოუთმენლობით არ იტყვის – მე ვიღოცე, მაგრამ ალლაჰი ჩემი ლოცვა არ მიიღო, – მაშინ მისი მუდარა იქნება მის მიერ

თქვენმა მბრძანებელმა მოგიწოდათ:

„მიხმეთ მე და დაგაქმაყოფილებ თქვენს ვედრებას. ჭეშმარიტად, ისინი, ვინც მე არ მცემენ თაყვანს სიამაყის გამო, დამცირებული შევლენჯოჯოხეთში“. (სურა „მუმინი“, აიათი 60).

შესმენილი “ (თირმიზი).

ამრიგად, ლოცვის შინაგან პირობებზე მიყოლა ნიშნავს მონანიებას – „თვავბეს“, სხვა სიტყვებით, ჩადენილი ცოდ-

„დედის ჟელები სიუთის და სინაზის ტანსასელექტაა. ამ ჟელები ჰავებს შეიძლდ სძნეთ“ (ჭ. ჰილთ) დედის რძის საიდუმლოება

კებისათვის მტკიცე გადაწყვეტილებით მიაშურო გულწრფელ მონანიებას, რომ შემდგომ აღარ დაუბრუნდები მათ; სთხოვო დაბეჯითებით პატიება მათ, ვისზეც იყო მიყენებული რადაც ბოროტება ან უხერხულობა – იმედით, დაიძსახურო ალლაპის კეთილგანწყობა.

თარგმნა ა. პაპიძემ

ჭმარიტად, ყოვლისშემძლე ალლაპი ჩუქნის სარჩოს მის მიერ შექმნილ ყველა ცოცხალ არსებას და მხოლოდ მან იცის იმის შესახებ, რას საჭიროებენ ისინი ცხოვრების ამა თუ იმ მომენტში. ალლაპი ქმნის დედის ორგანიზმში იდეალურ ნაერთს ბავშვის სრულფასოვანი ცხოვრებისა და ზრდისათვის. უურანში ალლაპი გვამცნობს: „დედები კვებავენ თავიანთ ბავშვებს ორ მთლიან წელს; ეს იმათვის, ვისაც სურს დაასრულოს რძით კვება...“ (სურა „ბაყარა“, აიათი 233), „ჩვენ ვამცნეთ ადამიანს აკეთოს სიკეთე თავისი მშობლებისათვის. დედა სიძნელეს სიძნელეზე განიცდიდა მისი ტარებისას. ორი წლიდან მოაცილა ის

მერდს. . .“ (სურა „ლოყმანი“, აიათი 14).

დედის მიერ ბავშვის რძით კვების ასეთი ზუსტი განსაზღვრული ხანგრძლივობა, დამტკიცებული ზემოთ მოყვანილი აიათებით, იქცა მხოლოდ სამეცნიერო ფაქტად, ჩატარებული თანამედროვე კვლევებით. ცნობილია, რომ ბავშვის იმუნური სისტემის სრული უუნარობა, უზრუნველყოფილი საკმარისი დონის წინააღმდეგობით ავადმყოფისადმი, ყალიბდება ორი წლის ასაკში. ორ წლამდე ბავშვის ორგანიზმი საჭიროებს ანტისეულებსა და მკვებავ ნივთიერებებს, რომელსაც შეიცავს დედის რძე. ექიმები ერთსულოვნად გვირჩევენ ვაკებოთ ჩვილი მკერდით, განსაკუთრებით მისი მოვლინების პირველ თვეებში. ბავშვის ხელოვნური საკვები შეიძლება ვისარგებლოთ მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ დედას არასაკმარისი რძე აქვს.

რას წარმოადგენს დედის რძე?

დედის რძე წარმოადგენს კვების სრულყოფილ პროდუქტს, რომელშიც ძალიან ბევრი სასარგებლო ნივთიერებებია. მასში არ არსებობს სიცოცხლისათვის საჭირო ვიწამინები, ჰორმონები, ანტისეულები, რომელიც უდიდეს როლს თამაშობს ჩვილი ბავშვის იმუნური სისტემის განვითარებაში და ებმარება იყოს გამძლე სხვადასხვა ავადმყოფისადმი. მასში არსე

ბობს საჭირო ვიტამინები, რომლებიც განეკუთვნება ნორმალური ადამიანის საკვების განუყოფელ ნაწილს. ეს არის პროტეინი, შაქარი, ცხიმი და ფოსფორი. რძეში სასარგებლო ნივთიერებები არსებობს ისეთი თანაფარდობითა და რაოდენობით, როგორი მოთხოვნილებაც აქვს ბავშვის ორგანიზმს. ასეთი სიზუსტე ხელეწივება მხოლოდ უდიდეს შემქმნელს.

დედის რძის ყველაზე გასაოცარი განსაკუთრებულობა მდგომარეობს იმაში, რომ მისი შემადგენლობა იცვლება პატარას განვითარების პერიოდის მიხედვით. განვითარების ყოველ ეტაპზე ის საჭიროებს საკვები ნივ-

თიერების სხვადასხვა პროცენტულ თანაფარდობას, დედის რძე საოცარი და აუხსნელი სახით იცვლება თავისი შემადგენლობით.

რძეში კალორიების რაოდენობა და მკვებავი ნივთიერების თანაფარდობა იცვლება იმის მიხედვით, დროულად დაიბადა ბავშვი თუ უდროოდ. თუ ბავშვი დაიბადა დღენაკლული, მაშინ დედის რძე შეიცავს მეტ ცხიმებს, ცილებს, ნატრიუმს ქლორსა და რკინას იმდენად, რამდენადაც დღენაკლული ბავშვი საჭიროებს კალორიებს. მნიშვნელოვანია ისიც, რომ დედის რძე ყოველთვის ახალია მზა მოთხოვნილებისთვის და გააჩნია კვებისათვის

იდეალური ტემპერატურა. გლუკოზა და ცხიმები, რომლითაც ასე მდიდარია დედის რძე, ბავშვის ტვინის განვითარებისათვის დიდ როლს თამაშობს, ხოლო კალცი და სხვა მინერალური ნივთიერებები აუცილებელია მისი ძლების სწორი ზრდისათვის.

ამ საოცარ ნარევს, მიღებულია ვუწოდოთ რძე. მაგრამ საინტერესოა ის, რომ დედის რძის 90% შესდგება წყლისგან. ამას აგრეთვე შეიძლება ვუწოდოთ ერთ-ერთი მისი საოცრება იმიტომ, რომ ბავშვი კვებასთან ერთად საჭიროებს წყლის უხვ რაოდენობას. მაგრამ ჩვეულებრივი წყალი, რომელსაც არ შეიცავს დედის რძე, არ შეიძლება იყოს ჰიგიენურად სუფთა და სასიკეთო ჯერ კიდევ სუსტი და დაუცველი ორგანიზმისათვის. ამიტომ მხოლოდ დედის რძეს, სახელდობრ, ასეთი პროცენტული თანაფარდობით შეუძლია უზრუნველყოს ბავშვისათვის იდეალურად სუფთა და ჯანმრთელი წყალი საჭირო რაოდენობით.

მრავალრიცხოვანი გამოკვლევის შედეგმა აჩვენა, რომ დედის რძით გამოკვებილი დღენაკლული ბავშვების მხედველობითი ფუნქციები და იმუნიტეტი ვითარდება სწრაფად, ვიდრე ხელოვნური ნაზავით გამოკვებილი ბავშვებისა. გარდა ამისა, აედიატრიული დაკვირვებების შედეგად აღმოჩნდილი იქნა, რომ დედის რძით გამოკვებილი ბავშვები მნიშვნელოვნად საზრიანი არიან ხელოვნური რძით გამოკვებილ თანატოლებთან შედარებით და ინტელექტუალურად ვითარდებიან უფრო ადრე. ამერიკის ერთ-ერთი ცნობილი უნივერსიტეტის სპეციალისტმა ჯეიმს ანდერსონმა დაადგინა, რომ დედის რძით გამოკვებილი ყველა

ბავშვის ინტელექტუალობის კოეფიციენტი ხუთი ბალით მაღალია, ვიდრე ბოთლში ჩასხმული ხელოვნური რძით გამოკვებილი ბავშვებისა. გამოკვლევების შედეგად გამოიტანეს დასკვნა: დედის რძით გამოკვებილი ბავშვის ინტელექტი ყველაზე ინტენსიურად ვითარდება პირველ ექვს თვეს, ხოლო ბავშვები, რომლებიც დედის რძით იკვებებოდნენ რვა თვეზე ნაკლებს, საერთოდ არ განიცდიან რძის არავითარ სარგებლობას საზრიანობისა და ინტელექტის განვითარებისათვის.

მედიკოსების კიდევ ერთმა ჯგუფმა ცინცინატის უნივერსიტეტიდან (აშშ) დოქტორ ლიზა მარტინის ხელმძღვანელობით აღმოაჩინეს, რომ დედის რძე შეიცავს ადიპონექტინის ჰორმონების მაღალ პროცენტს. ამ ჰორმონის მაღალი შემცველობა სისხლში ინახება დიდი ხნის მანძილზე, აგრეთვე მომავლისათვის წინააღმდეგობას უწევს გულ-სისხლძარღვთა ავადმყოფობის და ინფარქტის განვითარებას. ცხობილია, რომ ზედმეტი წონის, სიმსუქნის და გულ-სისხლძარღვთა დაავადებების მქონე ადამიანების სისხლში ადიპონექტინის ჰორმონის შემცველობის დონე ძალიან დაბალია. დედის რძით გამოკვებილ ბავშვებს სისხლში გააჩნიათ ადიპონექტინის ჰორმონების საკმარისი რაოდენობა. მომავლისათვის ზედმეტი წონის მოგროვების ალბათობა მათთვის დაბალია.

დედის რძეში არის კიდევ ერთი ჰორმონი ლეპტინი, რომელიც მნიშვნელოვან როლს თამაშობს ნივთიერებათა ცვლაში. ჰორმონი ლეპტინი ორგანიზმში ასრულებს საინფორმაციო ფუნქციას, ის აგზავნის თავისკენ

სიგნალებს იმის შესახებ, რომ სისხლში მოიმატა ცხიმის დონემ. დოქტორ მარტინის მედიკოსთა ჯგუფი მივიდა დასკვნამდე, რომ ბავშვობაში კების დროს მიღებული საკმარისი რაოდენობის პორმონები თამაშობს მნიშვნელოვან როლს ისეთი ავადმყოფობების გაფრთხილებისათვის, როგორიცაა სიმსუქნე, შაქრის დიაბეტი, კორონალურ სისხლძარღვთა და აგრეთვე კუჭქეშა ჯირკვალის დაავადებები.

დედის რძის შემადგენლობის გამოკვლევებმა უჩვენეს, რომ მას გააჩნია თვისება დაიცვას ბავშვი სიმსივნის (კიბოს) დაავადებისაგან. მედიკოსების ჯგუფმა ლუნდას (შვეცია) უნივერსტიტეტიდან დაამტკიცა, რომ დედის რძე შეიცავს სიმსივნის საწინააღმდეგო ჯადოქრულ იარაღს. მკვლევარები ლუნდას უნივერსიტეტიდან თავიანთ აღმოჩენას თვლიან უდიდეს ნაბიჯად სიმსივნის განკურნებისათვის და ამტკიცებენ, რომ დედის რძე დღემდე უზრუნველყოფს გამოუცნობ და საიმედო დაცვას ბავშვის ნებისმიერი სახეობის სიმსივნის დაავადებისაგან... ერთ-ერთი ონკოლოგიური კლინიკის იმუნოლოგები ჩატარებული ექსპერიმენტის დროს აკვირდებოდნენ, როგორ ზუსტად განსაზღვრავდა დედის რძე სიმსივნის უჯრედების ადგილმდებარეობას და ანადგურებდა ზუსტად მისი წარმოშობის კერას. დედის რძის შემადგენლობაში მყოფ სიმსივნის წინააღმდეგ მებრძოლ ნივთიერებას ეწოდება ალფა-ლაქთი. იგი გამოიმუშავება ცილებით, რომელიც პასუხისმგებელია დედის რძის შემად-

გენლობაში ლაქტოზის (რძის შაქარი) წარმოებისათვის. ამ თემის შესახებ გამოქვეყნებულია ასობით სტატია, მაგრამ დღემდე ამოუცნობია დედის რძეში არსებული სიმსივნის საწინააღმდეგო ეფექტურობის მექანიზმი.

„ჩვენ გამცნეთ ადამიანს აკეთოს სიკეთე თავისი მშობლებისათვის. დედა სიძნელეს სიძნელეზე განიცდიდა მისი ტარებისას. ორი წლიდან მოაცილა ის მკერდს. . .“

(სურა „ლოუმანი“, აიათი 34)

დღეს მეცნიერება აგრძელებს დედის რძის შემცველობისა და მისი მნიშვნელობის შესწავლას ბავშვის ორგანიზმისათვის. მსოფლიოს საუკუთხესო ლაბორატორიებში კი გამოიმუშავებენ სულ ახალ და ახალ ნარევს ხელოვნური კვებისათვის. მაგრამ დედის რძე სჯობს იმას, რაც იქმნება თანამედროვე ტექნოლოგიების დახმარებით. საოცარია ის, რომ მკერდის რძე, რომელიც განეკუთნება ბავშვის კვების იდეალურ პროდუქტსა და მისი სრულფასოვანი ჯანმრთელობის განვითარების წყაროს, იწარმოება დედის მონაწილეობისა და მისი თანხმობის გარეშე. უფრო მეტიც, კვებისას რძის შემადგენლობის ცვლილება, რომელიც მისდევს ბავშვის მოთხოვნილებას, აგრეთვე ხდება დედის მონაწილეობის გარეშე, მას ვერც კი წარმოუდგენია როგორი სახით გამოიმუშავება ეს რძე მის ორგანიზმში და რისგან შესდგება ის...

თარგმნა ი. ხოზრევანიძემ

„სიმართლე და სიძლიერე კულტ თეატრის სჯობს და ჯანსაღო სტუდია ფანურზების სიძლიერეს.“

ქრონიკული დაღლილობის სინდრომი

გამომწვევი მიზეზები, სიმპტომები,
დიაგნოსტიკა, მკურნალობა

მოდუნება, გულმავიწყობა, სიწყნა-
რეში ყოფნისაკენ სწრაფვა და გარე-
მოსაგან განრიდება, თითქოს ყველა-
ვერმა აზრი დაკარგაო...

თანამედროვე ადამიანისთვის ცხ-
ოვრება ერთფეროვანი და მოსაწყენი
ხდება, იგი თავის თავში იკეტება, აღი-
ზიანებს ყოველგვარი ხმაური, ტელუ-
გიზორიც კი... ბევრისთვის ეს შეი-
ძლება ნაცნობი სიმპტომებიც კი იყოს,
რომლისთვისაც ახსნა ვერ უპოვიათ.
ექიმისთვისაც ვერ მიუმართავთ, რად-
გან ცოტამ თუ იცის, რომ სწორედ ეს
ნიშნები აქამდე უცნობ დაავადებას –
ქრონიკული დაღლილობის სინდრომს
ახასიათებს.

ქრონიკული დაღლილობის სინ-
დრომის შესწავლა სულ ათიოდე
წლის წინ დაიწყეს. გარაუდობენ, რომ
ის ჩვენი საუკუნის წინაც არსებობდა.

ადსანიშნავია, რომ ქალებს უფრო
ხშირად ემართებათ, ვიდრე მამაკაცებს.
ამ მხრივ განსაკუთრებით საშიშად ით-
ვლება 25-დან 45 წლამდე ასაკი, ბოლო
წლებში დაავადების პროგრესირება
ბავშვებშიც შეინიშნება.

გამომწვევი მიზეზები: დაავადები-
ს გამომწვევი მიზეზი ცნობილი არ
არის. მეცნიერთა ერთი ჯგუფი თვლის,
რომ გამომწვევი, შესაძლოა, ვირუსები

იყოს. ზოგის აზრით კი ყველაფერში
სტრესია „დამნაშავე“ ვირუსებიც და
სტრესებიც იმუნური სისტემის დის-
ფუნქციურ მოშლილობებს იწვევენ,
რის შედეგადაც სისხლში მატულობს
ცალკეული იმუნური მედიატორების
კონცენტრაცია. ეს საბოლოო ჯამში
დაღლილობის განვითარებას იწვევს.
იმუნურ დისფუნქციასთან ერთად
მნიშვნელობა ენიჭება: გენეტიკურ გან-
წყობას, ასაკობრივ ან ინდივიდუალურ
ცვლილებებს. ზოგიერთი მეცნიერის
აზრით, ამ სინდრომის განვითარებაში
მნიშვნელოვან როლს ასრულებს ნეი-
როენდოკრინული მოშლილობები.

დაავადება გრიპის მსგავსად, ბა-
ნალურად იწყება, მაგრამ იგი თვეების
მანძილზე გრძელდება. საერთოდ
ის უფრო წარმატებულ და ინტელი-
გენტურ პიროვნებებს „ირჩევს“, ზო-
გიერთმა სპეციალისტმა დაავადებას
„ახალგაზრდა კარიერისტთა გრიპიც“
კი უწოდა.

დიაგნოსტიკა: ქრონიკული დაღლი-
ლობის სინდრომის დიაგნოსტირება
საკმაოდ რთულია, რადგან მსგავსი
სიმპტომები ბევრი დაავადებისთვისაა
დამახასიათებელი. ამიტომ მეცნიერებ-
მა შეიმუშავეს კრიტერიუმები: ორი
ძირითადი და 11 მცირე სიმპტომი.
ძირითად კრიტერიუმად მედიკოსები
თვლიან:

1. სისუსტის უეცარი განვითარება.
დაღლილობა პროგრესირებს და დას-
ვენების შემდეგაც კი იჩენს

თავს. ადამიანს ორჯერ უქვეითდება შრომისუნარიანობა უოველი 6 თვის მანძილზე.

2. პაციენტს არ აღენიშნება სხვა მიზეზები და დავადებები, რომლებიც დაღლილობის განვითარებას იწვევენ.

ქრონიკული დაღლილობის სხვა სიმპტომები:

1. პროგრესირებადი და გახანგრძლივებული დაღლილობა, ის განსაკუთრებით გამოხატულია ფიზიკური დატვირთვის შემდეგ, რაც ადრე არ შეინიშნებოდა.

2. დაბალტემპერატურული ცხელება ($37-37,5^{\circ}\text{C}$)

3. ხშირი ტკივილები ყელის არეში.

4. მტკივნეული ლიმფური კვანძები.

5. კუნთოვანი სისუსტე.

6. მიალგია (კუნთების ტკივილი).

7. მილის მოშლილობა (უმილობა, ან პირიქით, მილიანობა).

8. მიგრირებადი ართრალგია (სახსრების ტკივილი).

9. ნეიროფსიქიური მოშლილობანი – მკვეთრი შუქის მიმართ მომეტებული მგრძნობელობა, მხედველობის მოშლა (თვალის წინა ლაქა), გულმავიწყობა, გაღიზიანებადობა, აზროვნების და ყურადღების დაჭვეითება.

10. დეპრესია.

11. უწვეულო თავის ტკივილები.

ამის შემდეგ მას ენიშნება გარკვეული ლაბორატორიული გამოკვლევები

– ვირუსული და იმუნოლოგიური, გარდა ამისა – თავის ტგინის სკანირება.

აუცილებელია ქდს - მის დიფერენცირება სხვა პათოლოგიებისაგან. ესენია: ნარკოლეპსია, ონკოლოგიური დაავადებები, B და C ჰეპატიტები, შიდსის საწყისი სტადია.

მკურნალობა: ქდს – ს მკურნალობა მიმართულია პაციენტის საერთო მდგომარეობის გაუმჯობესებისაკენ. გულის ფუნქციონირების ნორმალიზაციისაკენ, გონებრივი და ფიზიკური აქტივობის ადდგენისაკენ. იგი სპეციალისტის მიერ უნდა იყოს შერჩევები და დანიშნული.

აუტოტრენინგი, რეფლექსური და ფსიქოთერაპია საგრძნობლად აუმჯობესებენ მდგომარეობას. გარდა ამისა, ვიტამინების კომპლექსის (B12,C,A ვიტამინები, სელენიუმი, გერმანიუმი, თუთია, რკინა, მაგნიუმის სულფატი) მიღება ამცირებს არასასიამოვნო სიმპტომებს. მკურნალობისთვის იყენებენ აგრეთვე მცენარეულ პრეპარატებს, რომლებიც შეიცავენ ექინაციის, ბრომელაინის, გინკოს ექსტრაქტებს.

და ბოლოს, ამ შემთხვევაში ყველაზე კარგი წამალი თვითონვე თქვენ ხართ. ვისაც გამოჯანმრთელება სურს, აუცილებლად განიკურნება. შეიქმნით სასიამოვნო გარემო, მოერიდეთ კონფლიქტურ სიტუაციებს, ნუ დაიტვირთებით უარყოფითი ემოციებით, გიყვარდეთ ცხოვრება, ხალისი და რაც მთავარია – საკუთარი თავი!

6. ტუნამე